

Osnovna šola Antona Ingoliča
Spodnja Polskava

KO CANKAR SREČA INGOLIČA

PODROČJE: SLOVENSKI JEZIK ALI KNJIŽEVNOST
RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorice:

Nina Grobelnik

Hana Krajnc

Špela Predan

Mentorica:

Mateja Pučko Erhatic, prof. slovenščine

Spodnja Polskava, marec 2019

»Moje delo je knjiga ljubezni - odpri jo, domovina, da boš videla, kdo ti je pravičen sin!

Dal sem ti, kar sem imel; če je bilo veliko ali malo - Bog je delil, Bog razsodi!

Dal sem ti svoje srce in svoj razum, svojo fantazijo in svojo besedo,

dal sem ti svoje življenje – kaj bi ti še dal?«

Ivan Cankar, Bela krizantema

ZAHVALA

Za pomoč pri raziskovalni nalogi se zahvaljujemo naši mentorici, profesorici slovenščine Mateji Pučko Erhatic, za vso podporo in pomoč, za prevoze do raznih ustanov, kjer smo delale raziskovalno nalogo, za vse prijazne in spodbudne besede, ki smo jih prejele ter za lektoriranje naloge.

Zahvaljujemo se Univerzitetni knjižnici Maribor, da so nas sprejeli in nam dali na izposojajo vso gradivo, ki smo ga potrebovale. Zahvala gre učiteljici Vidi Bombek za prevod našega povzetka in vsem staršem ter učencem, ki so reševali ankete. Zahvaljujemo se tudi gospe knjižničarki Lidiji Sobočan, ki nam je pomagala pri popisu knjig na šolskih knjižnih policah.

KAZALO VSEBINE

1. UVOD.....	6
2. RAZISKOVALNA VPRAŠANJA, HIPOTEZE IN METODE DELA	7
2.1 Potek dela	7
2.2 Raziskovalna vprašanja	8
2.3 Hipoteze.....	8
2.4 Metode in oblike dela	8
2.4.1 Deskriptivna metoda – preučevanje literature.....	8
2.4.2 Metoda obdelave podatkov in njihova interpretacija	8
2.4.3 Anketa.....	8
2.4.4 Statistična metoda.....	8
3. TEORETIČNI DEL	9
3.1 Ivan Cankar in njegovo življenje	9
3.2 Ivan Cankar na naši šoli v sklopu projekta Kulturna dediščina gre v šole	11
4. RAZISKOVALNI DEL.....	13
4.1 Obravnava Cankarja v šoli danes	13
4.1.1 Aktualni učni načrt za slovenščino.....	13
4.1.2 Zastopanost Cankarjevih del v aktualnih berilih.....	13
4.2 Obravnava Cankarja v šoli v času šolanja naših staršev	14
4.2.1 Učni načrt 1984.....	14
4.2.2 Zastopanost Cankarjevih del v berilih (okrog leta 1990)	15
4.3 Popis Cankarjevih del v šolski knjižnici.....	19
4.4 Zaloga Cankarjevih del na domačih knjižnih policah.....	20
4.5 Anketa za učence 8. in 9. razreda	22
4.6 Anketa za starše	26
4.7 Kviz o poznavanju Cankarja.....	28
4.8 Cankar danes.....	31
5. UGOTOVITVE	32
6. ZAKLJUČEK S SMERNICAMI ZA NAPREJ	33
7. LITERATURA	34
8. PRILOGE.....	36
8.1 Priloga A: Anketa za učence.....	36
8.2 Priloga B: Anketa za starše.....	37
8.3 Priloga C: Kviz.....	38
8.4 Priloga Č: Zbirnik Cankarjevih knjižnih del	39

KAZALO SLIK

Slika 1: Raziskovalno delo v Univerzitetni knjižnici Maribor	7
Slika 2: Skrivno življenje besed 9 Slika 3: Novi svet iz besed 9 Slika 4: Slovenščina 9	14
Slika 5: Berila za 1. in 2. razrede Slika 6: Berila za 3. in 4. razrede	16
Slika 7: Berila za 5. in 6. razrede Slika 8: Berila za 7. in 8. razrede	16
Slika 9: Črtica Bobi (Osmo berilo) Slika 10: Črtica Bobi (V nove zarje)	18
Slika 11: Zastopanost del Ivana Cankarja na knjižnih policah naših učencev	20
Slika 12: Delež knjig glede na lastništvo	21
Slika 13: Število učencev 8. in 9. razreda Slika 14: Razmerje glede na spol	22
Slika 15: Poznavanje Ivana Cankarja	22
Slika 16: Kaj vse vedo o Cankarju devetošolci	23
Slika 17: Kaj vse vedo o Cankarju osmošolci	23
Slika 18: Poznavanje črtic	24
Slika 19: Zakaj je Cankar pomemben za Slovence	24
Slika 20: Kdaj obravnavati Cankarja	25
Slika 21: Število staršev glede na spol Slika 22: Starost staršev	26
Slika 23: Obravnava Cankarjevih del	26
Slika 24: Število obravnavanih del	27
Slika 25: Cankarjev rojstni kraj	28
Slika 26: Datum Cankarjeve smrti	28
Slika 27: Cankarjev poklic	29
Slika 28: Naslovi Cankarjevih del (9. razred)	29
Slika 29: Naslovi Cankarjevih del (8. razred)	30
Slika 30: Naslovi Cankarjevih del (starši)	30

KAZALO PREGLEDNIC

Tabela 1: Zastopanost Ivana Cankarja v učnem načrtu iz leta 2011	13
Tabela 2: Zastopanost Ivana Cankarja v potrjenih berilih za 9. razred	14
Tabela 3: Zastopanost Ivana Cankarja v učnem načrtu iz leta 1984	15
Tabela 4: Zastopanost Ivana Cankarja v berilih okrog leta 1990	17
Tabela 5: Zastopanost del Ivana Cankarja v šolski knjižnici	19
Tabela 6: Poimenovanja po Cankarju	31

POVZETEK

Ob 100-letnici Cankarjeve smrti smo na naši šoli imeli v sklopu projekta Kulturna dediščina gre v šole delavnice, ki so bile vezane na življenje in delo našega prvega poklicnega pisatelja, kar je v nas vzbudilo željo po raziskovanju pomena in vpliva Cankarja danes in v času šolanja naših staršev. Z delavnicami smo dokazali, da Cankarja lahko prebira in razume vsak, le dejavnosti je potrebno zelo skrbno prilagoditi razvojni stopnji otrok in jih na tak način pritegniti k prebiranju njegovih del.

Pregledali smo literaturo, ki opisuje Cankarjevo življenje in delo ter v teoretičnem delu zapisali kratek povzetek. Pregledali smo sedaj veljavni učni načrt za slovenščino in učni načrt iz leta 1984 ter iskali podatke o tem, kakšna so priporočila in usmeritve pri obravnavi Cankarja v osnovni šoli. Pregledali smo vsa potrjena berila in berila izpred tridesetih let ter v njih iskali njegova dela. Ugotovljamo, da so Cankarjeva dela nekoč obravnavali že od prvega razreda naprej, sedaj pa le v devetih razredih. Z anketnim vprašalnikom za učence in starše smo preverjali mnenje in poznavanje našega največjega pisatelja, ki se je izkazalo za zadovoljivo. Pridobili smo podatke o zalogi Cankarjevih del na policah šolske knjižnice, s kratkim zbirnikom pa tudi število njegovih del na knjižnih policah učencev naše šole ter najstarejšo ohranjeno izdajo. S pomočjo Statističnega urada smo prišli do podatkov o tem, kje vse se sledovi imena Ivan Cankar pojavljajo še danes.

Ključne besede: Ivan Cankar, slovenski pisatelj, slovenščina, učni načrt

ABSTRACT

At our school, there were different workshops to mark the 100th anniversary of the death of Ivan Cankar. They were a part of the project the Cultural Heritage. Different workshops were connected to the life and work of Slovenian first professional writer. All that prompted us to explore the significance and influence of Ivan Cankar today and in time when our parents were at schools. With the workshops we have proved that everybody can read and understand Cankar's work, only the activities need to be carefully adjusted to the development stage of the children. In that way the children can get motivated to read his work.

We have reviewed the literature that describes Cankar's life and work. In the theoretical part, we wrote a short summary about that. We have investigated the current curriculum for Slovenian language and the curriculum from the year 1984. We were looking for the information about recommendations and orientation in presenting Cankar in Primary schools. We have looked into all the readers that are used now and the reader 30 years ago and have been looking for the work of Ivan Cankar. We have found out that Cankar's work was taught already from the first grade on. Nowadays it is taught only in the ninth grade. The survey questionnaire for pupils and parents examined the opinion and knowledge of our greatest writer, which proved to be satisfactory. We got the number of books written by Ivan Cankar in our school library and also the number of his books in the homes of our pupils. We found the oldest preserved edition as well. Statistični urad provided the information about where the name of Ivan Cankar appears today.

Keywords: Ivan Cankar, Slovenian writer, Slovenian language, curriculum

1. UVOD

A bi se Ivan Cankar in Anton Ingolič res lahko srečala?

Ko je Cankar leta 1918 umrl v Ljubljani, je bil Ingolič star 11 let, živel na Spodnji Polskavi v obrtniško-kmečki družini, tako da se neposredno verjetno nista srečala nikoli, je pa Cankar že takrat vplival na Ingoliča, saj je ta že kot deček najraje prebiral vse vrste knjig, med njimi tudi Cankarjeve Hlapce, ki jih takrat seveda še ni razumel, so pa zelo vplivali na njegovo poznejše pisanje. Kot je sam zapisal: *»In mnogo sem bral: na peronu pred odhodom vlaka, v vlaku in često, če sem bil sam, tudi na poti v Pragersko in s Pragerskega domov. Po knjige sem hodil v mestno in šolsko knjižnico, na posodo sem jih dobil tudi od vozačev, tu in tam pa sem si katero tudi kupil.«*

Oba sta študirala slavistiko, veliko potovala, bila poklicna pisatelja, Ingolič pa je kot profesor in pozneje urednik Novih obzorij ter član SAZU zagotovo moral zelo dobro poznati Cankarjeva dela.

Ivan Cankar je osrednje ime slovenske literarne klasike. Cankarjevo mesto v slovenskem šolstvu je še vedno zanimivo vprašanje. Na eni strani obstajajo zagovorniki, ki menijo, da Cankar v osnovni šoli mora obstati, na drugi strani pa so nasprotniki, ki trdijo, da je obravnavanje Cankarja v osnovni šoli prezahtevno in nepotrebno. Zanimalo nas je, kaj o tem menijo učenci naše šole in njihovi starši.

V tej raziskovalni nalogi bomo pisali o metaforičnem srečanju Cankarja in Ingoliča, predvsem kako, na kakšen način vpliva Cankar na nas, učence OŠ Antona Ingoliča, kakšno je naše vedenje in mnenje o njem, zanimalo nas bo tudi mnenje naših staršev, zaloga Cankarjevih knjig v šolski knjižnici in na domačih knjižnih policah, iskali bomo najstarejšo izdajo. Preučili bomo razlike v obravnavi Cankarjevih del danes in v času šolanja naših staršev ter raziskovali, kje vse so sledovi našega največjega pisatelja še dandanes.

2. RAZISKOVALNA VPRAŠANJA, HIPOTEZE IN METODE DELA

2.1 Potek dela

S pripravo na raziskovalno nalogo smo začeli že septembra in se udeležili mnogo dejavnosti, si ogledali veliko stvari in počasi načrtovali naše delo.

- Najprej smo v septembru sodelovale na delavnicah na temo Ivana Cankarja v sklopu projekta Kulturna dediščina gre v šole.
- Za domače branje smo prebrale zbirko črtic *Moje življenje*.
- Podrobno smo preučile Cankarjevo življenje in delo.
- Odpravile smo se v Ljubljano, kjer smo obiskale Cankarjev dom, in si ob 100-letnici njegove smrti ogledale razstavo z naslovom *Ivan Cankar in Evropa - Med Shakespearom in Kafko*, prav tako smo si razstavo o njegovem življenju ogledale še v Mestnem muzeju.
- Vse tri smo se udeležile Cankarjevega tekmovanja, Hana se je uvrstila celo na regijsko.
- Z mentorico smo si ogledale predstavo *iCankar* v MGL Ptuj.
- S pomočjo šolske knjižničarke smo preverile zalogo Cankarjevih del v šolski knjižnici.
- Vse učence naše šole smo poprosile, da so pobrskali po domačih knjižnih policah in preverili zalogo Cankarjevih del, ob tem nas je zanimalo tudi, kako so ta dela prišla na njihove knjižne police, iskale smo tudi najstarejšo izdajo, ki jo kdo hrani doma.
- Pregledale smo sedaj veljavni učni načrt za slovenščino in potrjena berila, vsepovsod smo iskale sledi Cankarja.
- Odpravile smo se v Univerzitetno knjižnico Maribor, kjer smo iz arhiva pridobile učni načrt iz leta 1984 in vsa osnovnošolska berila, ki jo jih takrat uporabljali naši starši, tudi tu smo preučevale zastopanost Cankarjevih del.
- Za učence 8. in 9. razredov smo pripravile anketo in kviz, s katerima smo želele preveriti njihovo poznavanje Cankarja in mnenje o njem. Podobno smo potem spraševale še naše starše.
- Za konec pa nas je zanimalo še, kje in kako se ime Ivan Cankar pojavlja še danes.

Slika 1: Raziskovalno delo v Univerzitetni knjižnici Maribor (vir: lasten)

2.2 Raziskovalna vprašanja

V naši raziskavi smo najprej določili širše zastavljena raziskovalna vprašanja:

1. Kako se razlikuje obravnava Ivana Cankarja v osnovni šoli danes v primerjavi z obravnavo izpred 30 let (v času šolanja naših staršev) in kakšna je zastopanost Cankarjevih del v berilih danes in nekoč?
2. Koliko Cankarjevih del je na naših šolskih in domačih knjižnih policih?
3. Kako dobro učenci in starši poznajo Ivana Cankarja ter kakšno je njihovo mnenje o njem?
4. Kako se spomin na Cankarja ohranja danes?

2.3 Hipoteze

Iz raziskovalnih vprašanj smo potem izpeljali naslednje hipoteze:

H1: V času osnovnega šolanja naših staršev so Cankarja bolj podrobno in hitreje obravnavali.

H2: Devetošolci vedo več o Cankarju kot osmošolci.

H3: Starši vedo več o Cankarju kot učenci osmih in devetih razredov.

H4: Učenci in starši imajo o Cankarju in o obravnavi njegovih del v sedanjem šolskem sistemu pozitivno mnenje.

H5: Učenci imajo doma malo njegovih del.

H6: Po Ivanu Cankarju se danes imenuje veliko ulic, cest, trgov, šol ...

2.4 Metode in oblike dela

2.4.1 Deskriptivna metoda – preučevanje literature

Pregledali smo literaturo, ki opisuje Cankarjevo življenje in delo ter v teoretičnem delu zapisali kratek povzetek. Opisali smo tudi delavnice na temo Ivana Cankarja, ki smo jih v sklopu projekta Kulturna dediščina gre v šole izvajali na naši šoli.

2.4.2 Metoda obdelave podatkov in njihova interpretacija

Pregledali smo veljavni učni načrt za slovenščino (l. 2011) in učni načrt iz leta 1984 ter iskali podatke o tem, kakšna so priporočila in usmeritve pri obravnavi Cankarja v osnovni šoli. Potem smo pregledali še vsa potrjena berila in berila izpred tridesetih let in v njih iskali njegova dela. Podatke smo zbrali v tabele in jih interpretirali glede na razlike obravnave po letih in razredih.

2.4.3 Anketa

Za empirični del naloge smo sestavili dva anketna vprašalnika, enega za učence in drugega za starše, s katerima smo preverjali njihovo mnenje o Cankarju ter kviz o poznavanju našega največjega pisatelja.

2.4.4 Statistična metoda

S pomočjo šolske knjižničarke smo pridobili podatke o zalogi Cankarjevih del na policih šolske knjižnice. S kratkim vprašalnikom in zbirnikom pa smo zbrali podatke o tem, koliko in katera Cankarjeva dela se nahajajo na knjižnih policih učencev naše šole. Podatke smo statistično analizirali. S pomočjo Statističnega urada smo prišli tudi do podatkov o tem, kje vse se sledovi imena Ivan Cankar pojavljajo še danes.

3. TEORETIČNI DEL

3.1 Ivan Cankar in njegovo življenje

Ivan Cankar, velik virtuoz slovenske besede, se je rodil 10. maja 1876 na Vrhniki v hiši na Klancu, kot osmi izmed dvanajstih otrok. Rodil se je očetu Jožetu Cankarju, ki je opravljal delo krojača in mami Neži, rojeni Pivk. Družina je kmalu zašla v hudo revščino, povrh je požar leta 1879 upepelil njihov dom in kasneje so se potikali kot gostači po slabih stanovanjih. Pogorišče hiše, ki jo je malo pred požarom dal zarubiti vrhniški trgovec Karel Mayer zaradi velikega dolga, ki si ga je nakopal Cankarjev oče z njegovo najemno trgovino, je bilo 1880 prodano z dvema gozdovoma, ki so ju Cankarjevi imeli v lasti. V rojstnem kraju je slabotni in sanjavi deček z velikimi modrimi očmi, ki si je sprva spoznanje in učenost nabiral v enajsti šoli pod mostom, končal šest razredov osnovne šole. Zadnja dva razreda je bil najboljši učenec, čeprav je bila, kot pravi v *Mojem življenju*, šola njegov najhujši sovražnik. V višjih razredih je kot najboljši učenec rad deklamiral in nastopal na raznih šolskih predstavah. (Režonja, 2004)

Po končani osnovni šoli so se vrhniški veljaki odločili, da pošljejo bistrega in nadarjenega fanta v ljubljanske šole, obljubili so mu celo denarno podporo. Ljubljana je bila vedoželjnemu fantiču najlepša podoba njegovih mladih sanj. Bila je upanje in vera iz bridkosti in težav. Cankar se je jeseni 1888 vpisal na ljubljansko realko. Po začetnih težavah zaradi nemškega jezika je bil mladi Cankar v drugem in tretjem razredu odličnjak, v višjih razredih pa je bil povprečen dijak in je imel nekajkrat celo popravni izpit. V vseh razredih pa je imel odlično oceno iz slovenščine, katero ga je poučeval Fran Levec. Ta je Cankarju prvi razkril lepote slovenske besede in v njem zgodaj zaslutil literarni talent. Usmerjal in podpiral ga je vsa šolska leta in tudi pozneje. (Žerjav, 2004)

Ljudje so pozabili na obljubo Cankarju, da ga bodo podpirali, zato je Cankar sprva stanoval pri stricu Šimnu, od petega razreda dalje pa skupaj z mlajšim bratom Karlom pri nekem krojaču. Leta 1895 je pri maturi padel, leta 1896 pa jo je uspešno opravil ter odšel na Dunaj. Na Dunaju se je vpisal na tehnično visoko šolo, nato se prepisal na slavistiko, vendar je študij kmalu opustil in se v celoti posvetil pisanju. Kmalu po prihodu na Dunaj je postal član literarnega kluba, ki ga je leta 1896 ustanovil Fran Govekar. Namen kluba je bil pospeševati slovensko literaturo v tedaj moderni realistični in naturalistični smeri ter obravnava aktualnih literarnih vprašanj. Član tega kluba je bil tudi pesnik Oton Župančič. Zaradi težav se je marca 1897 vrnil domov. Bival je na Vrhniki in v Ljubljani. Preden je odpotoval v Pulj, kjer so živele njegove sestre, je Cankar večkrat prenočeval v Cukrarni pri Josipu Murnu. Ko se je Murn seznanil s tovariši iz Zadruga (Kette, Župančič, Cankar), so ti večkrat prihajali sem na obiske in literarne pogovore. (Žerjav, 2004)

Leta 1897 mu je umrla mama, kar je bil zanj hud udarec. Založniku Bambergu je še pred materino smrtjo prodal pripravljeno pesniško zbirko *Erotika*, da bi lahko poplačal pogrebne stroške. Leta 1897 je napisal tudi veliko duhovnih, ljubezenskih pesmi. (Zadravec, 2007, str. 81)

Na Dunaj se je Cankar vrnil v drugi polovici novembra 1898 in tam, s krajšimi in daljšimi presledki živel do začetka septembra 1909. Naselil se je v dunajskem delavskem okraju Ottakring. Stanoval je pri Lofflerjevih, kjer je imel kabinet in redno oskrbo in s tem ugodnejše pogoje za ustvarjanje. Med domačo hčerko Štefko in Cankarjem se je spletlo ljubezensko razmerje, ki pa nikoli ni privedlo do poroke. (Čuk, 2018, str. 52)

Cankarjevo bivanje na Dunaju velja za zelo plodovito obdobje njegovega ustvarjanja, saj so v tem času nastala tako rekoč vsa njegova pomembnejša dela, razen drame *Lepa Vida* in zbirke črtic *Podobe iz sanj*. Poleg tega je Cankar od jeseni 1898, ko se je naselil pri Lofflerjevih, pa nekako do leta 1902, ko je izšel roman *Na klancu*, zasnoval in dognal do kraja vse literarne vrste in zvrsti, ki jim je ostal zvest do smrti: črtico, novelo, povest, roman, komedijo in dramo. Hkrati pa je bil to

čas, ko je Cankar stopil na pot prvega slovenskega poklicnega pisatelja. Posegel je tudi v politično življenje: 14. maja 1907 je sprejel kandidaturu na državnozborskih volitvah na listi socialdemokratske stranke. Vmes se je strastno zaljubil v Mici Kessler. To je bila, kot kaže, Cankarjeva zadnja velika ljubezen, ki pa ni našla ustreznega odziva. (Žerjav, 2004)

V Ljubljano se je Cankar vrnil proti koncu leta 1909, potem ko je bil od septembra pa do približno polovice novembra na obisku pri bratu Karlu v Sarajevu. Najprej je živel v Tivoliju, v hotelu Švicarja, nato pa se je zaradi želje po tišini preselil v mirno podstrešno sobico na Rožnik, kjer sta se mu tedaj za kratek čas pridružila tudi pesnik Oton Župančič in slikar Rihard Jakopič. (Šolski album slovenskih književnikov, 2007, str. 16)

Za rožniško obdobje Cankarjevega ustvarjanja je značilna predvsem kratka pripovedna proza oziroma črtica. Tukaj je uredil zbirko črtic *Moja njiva*, ki pa je izšla šele po njegovi smrti, in tukaj je v obnebu prve svetovne vojne končal svojo zadnjo knjigo *Podobe iz sanj*. Leta 1913 je bil zaradi predavanja Slovinci in Jugoslovani, ki ga je imel 12. aprila v ljubljanskem Mestnem domu, obsojen na teden dni zapora. Cankar je s tem predavanjem dobil pečat politično nezanesljive osebe, kar je bil poleg ovadbe, češ da izraža simpatije do Srbov, najbrž glavni vzrok za aretacijo in zapor na ljubljanskem gradu od 23. avgusta do 9. oktobra 1914. Medtem mu je umrl tudi oče, vendar se pogreba ni mogel udeležiti. Sredi novembra 1915 so ga vpoklicali k vojakom in poslali v Judenburg na avstrijskem Štajerskem. Zaradi bolehnosti in telesne šibkosti so ga po poldrugem mesecu iz vojske odpustili in okoli božiča se je vrnil nazaj na Rožnik. (Žerjav, 2004)

Na Rožniku mu niso bili več naklonjeni, zato ga je pod svojo streho sprejel Jože Puntar. V tem času se je Cankar zelo približal krekovcem in krščanskemu socializmu. Eno zadnjih njegovih del je bilo predavanje *Očiščenje in pomlajenje*, ki ga je imel aprila 1918 v Trstu. Konec oktobra je v svojem zadnjem stanovanju padel po stopnicah, čez mesec dni pa je dobil še pljučnico. (Čuk, 2018, str. 53)

Umrl je 11. decembra, dva dni zatem pa je bil pogreb. Bil je eden prvih narodnih shodov Slovencev v novi državi. Kljub neveselim zgodbam iz Cankarjevih zadnjih mesecev življenja ga je na zadnjo pot pospremlilo na tisoče ljudi. Med njimi pa ni bilo takratnega ljubljanskega župana Ivana Tavčarja. Očitno Tavčar Cankarju še vedno zameril nekdanje grobo posmehljive opazke na svoj račun in ni mu znal odpustiti niti po smrti. (Ivan Cankar.doc, 2005, str. 191)

Najbrž nikoli ne bomo izvedeli, kaj se je v resnici zgodilo, ali je veliki literat umrl zaradi alkohola, ki ga je spodnesel na stopnicah, ali pa so ga res brutalno pretepli politični nasprotniki (vir: <https://www.portalplus.si/1503/ivan-cankar/>).

DELA CANKARJA:

Poezija:

- *Erotika* (1899, 2. izdaja 1902)

Proza:

▪ <i>Vinjete</i> (črtice) (1899)	▪ <i>Gospa Judit</i> (povest) (1904)
▪ <i>Knjiga za lahkomišelnje ljudi</i> (novele) (1901)	▪ <i>Hiša Marije Pomočnice</i> (roman) (1904)
▪ <i>Tujci</i> (roman) (1902)	▪ <i>Križ na gori</i> (roman) (1905)
▪ <i>Na klancu</i> (roman) (1903)	▪ <i>Potepuh Marko in kralj Matjaž</i> (povest) (1905)
▪ <i>Ob zori</i> (novele) (1903)	▪ <i>V mesečini</i> (novele) (1905)
▪ <i>Življenje in smrt Petra Novljana</i> (povest) (1903)	▪ <i>Martin Kačur</i> (roman) (1905)

- Polikarp (povest) (1905)
- Smrt in pogreb Jakoba Nesreče (povest) (1905)
- V samoti (povest) (1905)
- Nina (roman) (1906)
- Smrt in pogreb Jakoba Nesreče (povest) (1906)
- Aleš iz Razora (povest) (1907)
- Hlapec Jernej in njegova pravica (povest) (1907)
- Marta (roman) (1907)
- Novo življenje (roman) (1908)
- Zgodbe iz doline šentflorjanske (1908)
- Kurent (povest) (1909)
- Sosed Luka (novela) (1909)
- Za križem(novele) (1909)
- Troje povesti (povesti) (1911)
- Volja in moč (novele) (1911)
- Milan in Milena (roman) (1913)
- Podobe iz sanj (črtice) (1920)
- Mimo življenja (novele) (1920)
- Moje življenje (črtice) (1920)
- Grešnik Lenart (avtobiografska povest) (1913/1914; prvič objavljeno 1921)

Dramatika:

- Romantične duše (drama) (1897)
- Jakob Ruda (drama) (1900)
- Za narodov blagor (drama) (1901)
- Kralj na Betajnovi (drama) (1902)
- Pohujšanje v dolini šentflorjanski (drama) (1907)
- Hlapci (drama) (1910)
- Lepa Vida (drama) (1911)

Mladinska dela:

- Pehar suhih hrušk
- Bobi (1909)
- Peter Klepec (1917)
- Na peči

Esejistika:

- Krpanova kobilica (esej) (1907)
- Bela krizantema (esej) (1910)
- Črtice
- Tuje življenje

3.2 Ivan Cankar na naši šoli v sklopu projekta **Kulturna dediščina gre v šole**

Leto 2018 je bilo razglašeno za evropsko leto kulturne dediščine in tako smo vse leto 2018 praznovali raznoliko kulturno dediščino Evrope – na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter na ravni EU. Namen evropskega leta kulturne dediščine je čim več ljudi spodbuditi k odkrivanju in doživljanju kulturne dediščine Evrope ter okrepiti občutek pripadnosti skupnemu evropskemu prostoru. Slogan tega leta je bil: Naša dediščina: kjer preteklost sreča prihodnost. Kulturna dediščina oblikuje našo identiteto in vsakdanje življenje, pomembna je za posameznike, skupnost in družbo. Treba jo je ohranjati in jo prenašati na prihodnje generacije, zato se naša šola že več let aktivno pridružuje temu projektu.

Letos smo se na naši šoli posvetili našemu prvemu poklicnemu pisatelju, Ivanu Cankarju, ob praznovanju stoletnice njegove smrti. Z njegovim življenjem in delom smo se učenci in učitelji ukvarjali ves mesec september, zaključek tega projekta pa sta bila petek, 5. 10. 2018, ko smo se učenci vseh treh šol razporedili v različne delavnice na temo Cankarjevega življenja in dela ter tam poustvarjali, se pogovarjali, debatirali, slikali, dramatizirali in še marsikaj ter sobota, 6. 10., ko smo se skupaj s starši zbrali v telovadnici na Zgornji Polskavi, kjer smo s prireditvijo in razstavo del, ki so nastala na petkovih delavnicah, zaključili letošnji projekt. Prireditev je vodil sam Ivan Cankar, seveda v preobleki našega učenca.

Učitelji so za vse učence, tako za najmlajše v prvih razredih, katerih večina še ne zna niti brati in pisati pa vse do devetih razredov pripravili najrazličnejše delavnice na temo življenja in dela Ivana Cankarja. Učenci so se tako z zanimanjem in razvojni stopnji primerno spoznavali s Cankarjevimi deli in po prebranih črticah poustvarjali na najrazličnejše načine. Predstavljamo nekaj primer oz. možnosti spoznavanja, ukvarjanja s Cankarjem:

- Prvošolci so se lotili barvanja kaširanih hrušk in izdelovanja hrušk iz papirja, za katere so dobili inspiracijo iz Cankarjeve črtice Pehar suhih hrušk. Hruške so tudi rezali na krlje, jih sušili in se tudi sami sladkali z njimi.
- Drugošolci so po navdihu Cankarjeve Skodelice kave izdelovali peharčke in skodelice kave iz gline in iz das mase, katere o potem pobarvali s tempera barvami. Brali so Cankarjevo črtico Pehar suhih hrušk, katero so naslednji dan zaigrali na sodoben način. Opazovali so razlike med življenjem nekoč in danes.
- V tretjem razredu so izdelovali pehar iz das mase in kolaž papirja, z ogljem so risali skodelice kave ter portrete Ivana Cankarja.
- Četrtošolci so pehar suhih hrušk slikali, pisali svoje črtice, napisali pa so tudi vabila za starše, s katerimi so jih povabili na skodelico kave.
- Petošolci so se prelevili v pisatelje in sami napisali svoje knjige, ob tem pa se namesto skodelice kave spili skodelico čaja. Naslikali so tudi tihožitje – Pehar suhih hrušk in napisali refleksije. Nadaljevali so s spisom, kako so razočarali mamo, tako kot jo je Ivan Cankar v črtici Skodelica kave, nekateri pa so skodelice kave narisali v tehniki zentangle.

Učenci 6.–9. razreda pa smo se razporedili v različne delavnice po svojih željah in interesih.

- V delavnici na temo Moja skodelica pripoveduje so učenci od doma prinesli skodelice svojih starih staršev in pisali njihove zgodbe, po katerih so povprašali svoje babice in dedke.
- V kuharski delavnici je dišalo po Cankarjevih piškotih v obliki njegovih brkov, učenci so ob peki zelo uživali. Druga skupina pa je pripravila Ivanove kroglice in škatlice, v katere so shranili okusne sladice.
- V delavnici magnetkov so izdelovali magnetke o Ivanu, nastali so brki, cvetice, naslovi Cankarjevih del in različne 3-D oblike
- Dramatizatorji so pripravljali uprizoritev črtice Na peči. Učenci so se urili v zapisu dramatizacije, spoznavali scenske elemente in pripravljali sceno.
- Tableau vivant je bila delavnica, na kateri so učenci poskušali poustvariti prizore Cankarjevih črtic.
- V delavnici z naslovom Zgodovina Ivana Cankarja so izdelali časovni trak Cankarju, naredili so tudi zemljevid, na katerem so zaznamovali, kje vse je potoval in živel.
- V glasbenem ateljeju so poslušali različne pesmi in si ogledali risanko Čikorja an' kafe, zaigrali so na skodelice, napolnjene z vodo.
- Naslednja delavnica je bila Skodelica kave v različnih jezikih, pogovarjali so se o zgodovini pitja kave po svetu in v različnih državah, nato pa so imeli razne debate ZA in PROTI.
- V delavnici Tehnične umetnine Ivana so izdelovali razne družabne igre iz lesa, nastala je tudi igra Cankar, ne jezi se.
- V najbolj športno obarvani delavnici z naslovom Povabilo na ples pa so spoznavali plesne korake dunajskega valčka, ki so ga zagotovo plesali tudi v času Cankarja, če ne prej, se je z njim seznanil med svojim bivanjem na Dunaju.

S temi delavnicami smo dokazali, da Cankarja lahko prebira in razume vsak, le dejavnosti je potrebno zelo skrbno prilagoditi razvojni stopnji otrok in jih na tak način pritegniti k prebiranju del našega največjega slovenskega pisatelja.

Ravno to je v nas vzbudilo željo po raziskovanju Cankarjevega življenja in predvsem njegove prisotnosti na naši šoli, v učnem načrtu in pri pouku, v zavesti naših učencev in njihovih staršev.

4. RAZISKOVALNI DEL

V raziskovalnem delu smo želeli odgovore na naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kako se razlikuje obravnava Ivana Cankarja danes v primerjavi z obravnavo izpred 30 let (v času šolanja naših staršev) in kakšna je zastopanost Cankarjevih del v berilih danes in nekoč?
2. Koliko Cankarjevih del je na naših šolskih in domačih knjižnih policih?
3. Kako dobro učenci in starši poznajo Ivana Cankarja ter kakšno je njihovo mnenje o njem?
4. Kako se spomin na Cankarja ohranja danes?

4.1 Obravnava Cankarja v šoli danes

Letošnje šolsko leto smo se kot devetošolke prvič srečale s Cankarjem, zato nas je zanimalo, kaj o tem pravi učni načrt in katera njegova besedila najdemo v različnih berilih.

4.1.1 Aktualni učni načrt za slovenščino

Zanimalo nas je, kako je obravnavanju Ivana Cankarja naklonjen aktualni učni načrt za slovenščino (2011). Ob natančnem pregledu ciljev pri obravnavi umetnostnih besedil, smo opazili, da so njegova dela omenjena samo v 9. razredu.

Tabela 1: Zastopanost Ivana Cankarja v učnem načrtu iz leta 2011

UN SLJ (2011)	Besedila za branje in obravnavo	Predlagana besedila za domače branje
9. RAZRED	Bobi (obvezno) Na peči (predlagano)	Moje življenje Tuje življenje

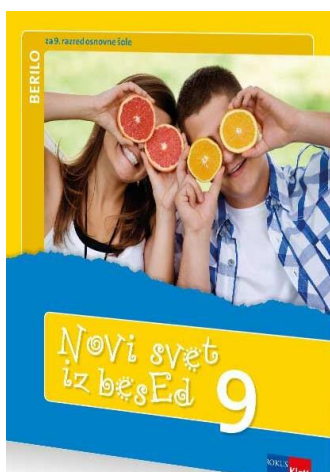
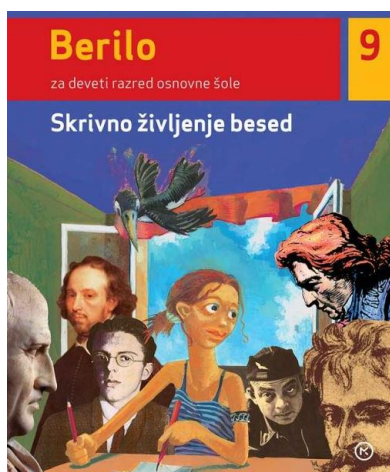
Cankarja najdemo med naštetimi imeni književnikov, ki jih učenci v 9. razredu morajo poznati, med obveznimi besedili za 9. razred pa se pojavi njegova črtica Bobi. Pod Predlagana književna besedila sodi le Na peči. V priporočilnem seznamu domačega branja za 9. razred pa najdemo knjigi Moje in Tuje življenje.

4.1.2 Zastopanost Cankarjevih del v aktualnih berilih

Zavod Republike Slovenije za šolstvo vsako leto pripravi katalog učbenikov, ki jih potrdi Strokovni svet Republike Slovenije za izobraževanje. Učitelji se nato sami odločijo, katere izmed potrjenih učbenikov bodo uporabljali pri svojem poučevanju.

S pomočjo aplikacije Trubar, ki jo je razvilo Ministrstvo za šolstvo in šport v pomoč šolam pri vzpostavitvi učbeniškega sklada, smo ugotovljale, kateri učbeniki oz. berila so sedaj potrjena in veljavna. Ugotovile smo, da imajo učitelji književnega pouka v 9. razredu osnovne šole na voljo izbirati med berili treh založb.

Pregledale smo vsa berila, tudi berila za 7. in 8. razrede in ugotovljale zastopanost besedil Ivana Cankarja v njih. Kot smo predvidevale (ker tudi učni načrt tako nakazuje), se v berilih za 7. in 8. razred besedila Cankarja ne pojavljajo. Po učnem načrtu se njegova besedila obravnavajo samo v devetem razredu, zato smo tudi v berilih za ta razred našle odlomke iz njih.

Slika 2: Skrivno življenje besed 9 Slika 3: Novi svet iz besed 9 Slika 4: Slovenščina 9 (vir: lasten)

Tabela 2: Zastopanost Ivana Cankarja v potrjenih berilih za 9. razred

	IME BERILA	Besedila za branje in obravnavo
9. RAZRED	Honzak, M., et al.: Skrivno življenje besed: berilo 9. za deveti razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015.	Bobi Na peči
	Blažič, M., et al.: Svet iz besed 9: berilo za 9. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett, 2016.	Bobi Na peči Kralj na Betajnovi
	Črešnik V., et al.: SLOVENŠČINA 9, i-učbenik za slovenščino v 9. razredu osnovne šole. Zavod RS za šolstvo, 2015.	Bobi Hlapci

V vseh treh berilih je zastopana črtica Bobi, ki je v učnem načrtu vpisan pod obveznimi obravnavanimi besedili. V berilu založbe MKZ se pojavi še črtica Na peči, ki je v učnem načrtu priporočena, v drugem (ROKUS KLETT) sta nam na voljo črtica Na peči in drama Kralj na Betajnovi, v interaktivnem učbeniku pa je črtici Bobi dodan odlomek iz drame Hlapci.

4.2 Obravnava Cankarja v šoli v času šolanja naših staršev

4.2.1 Učni načrt 1984

Ker smo se kar veliko spraševale, kdaj in katera Cankarjeva dela so obravnavali naši starši v osnovnih šolah, smo se odločile raziskati učni načrt iz leta 1984. Le-tega smo našle v Univerzitetni knjižnici v Mariboru, s pomočjo katerega smo potem izvedele točne naslove del, ki so bila takrat obvezna za branje in obravnavo ter predlagana za domače branje. Našle smo učni načrt z naslovom Program življenja in dela osnovne šole, jezikovno-umetnostno vzgojno izobraževalno področje, ki je napisan še na pisalni stroj, zato nas je že samo listanje tega precej navdušilo.

Tabela 3: Zastopanost Ivana Cankarja v učnem načrtu iz leta 1984

UN SLJ (1984)	Besedila za branje in obravnavo	Predlagana besedila za domače branje
1. RAZRED	Gozd	/
2. RAZRED	Prvi spomini	/
3. RAZRED	Enajsta šola	Pehar suhih hrušk (slikanica)
4. RAZRED	Suhe hruške	/
5. RAZRED	Desetica	/
6. RAZRED	Greh	/
7. RAZRED	Skodelica kave	Črtice; Moje življenje; Tuje življenje
8. RAZRED	Gospod stotnik Hlapec Jernej in njegova pravica	Črtice; Moje življenje; Tuje življenje Cankar kot književnik

Iz preglednice vidimo, da je bil Ivan Cankar v starem učnem načrtu v izboru besedil za branje in obravnavo zastopan vsa leta osemletke. Njegova dela najdemo tudi med predlaganimi besedili za domače branje v 3., 7. in 8. razredu. V učnem načrtu za 8. razred je še posebej poudarjeno, da morajo osmošolci enega izmed izborov črtic Cankarja obvezno prebrati, natančneje pa ga spoznajo tudi kot književnika.

Oba učna načrta predvidevata glavno obravnavo Cankarja v zadnjem letu osnovnošolskega šolanja. Besedila Bobi v starejšem učnem načrtu ne najdemo, medtem ko velja v sedanjem učnem načrtu za obvezno obravnavanje. Prav tako ni v starem učnem načrtu sedaj predlaganega besedila Na peči. V priporočilnem seznamu za domače branje v zadnjem letu osnovnošolskega šolanja pa sta si učna načrta podobna. Oba vključujeta deli Črtice in Tuje življenje. Sicer pa je starejši učni načrt Cankarju in njegovim delom veliko bolj naklonjen. Aktualni učni načrt ga vključuje samo v zadnjem razredu osnovne šole, starejši pa namenja ure za obravnavanje skozi vso osemletko.

4.2.2 Zastopanost Cankarjevih del v berilih (okrog leta 1990)

Zanimalo nas je tudi, katera berila so uporabljali starši in katera dela Cankarja so bila objavljena v njih, da smo to lahko kasneje uporabile v primerjavi z današnjimi berili. Ta berila smo si izposodile v Univerzitetni knjižnici v Mariboru, kjer so shranjena v skladišču. Iskale smo izdaje beril po letu 1984, torej berila, ki naj bi sledila tedanjemu učnemu načrtu. Pomagale smo si z informacijskim sistemom Cobiss. Za vsak razred smo našle po dve berili, torej smo imele skupno 16 beril, ki smo jih pregledale in izpisale naslove najdenih del.

Slika 5: Berila za 1. in 2. razrede (vir: lasten)

Slika 6: Berila za 3. in 4. razrede (vir: lasten)

Slika 7: Berila za 5. in 6. razrede (vir: lasten)

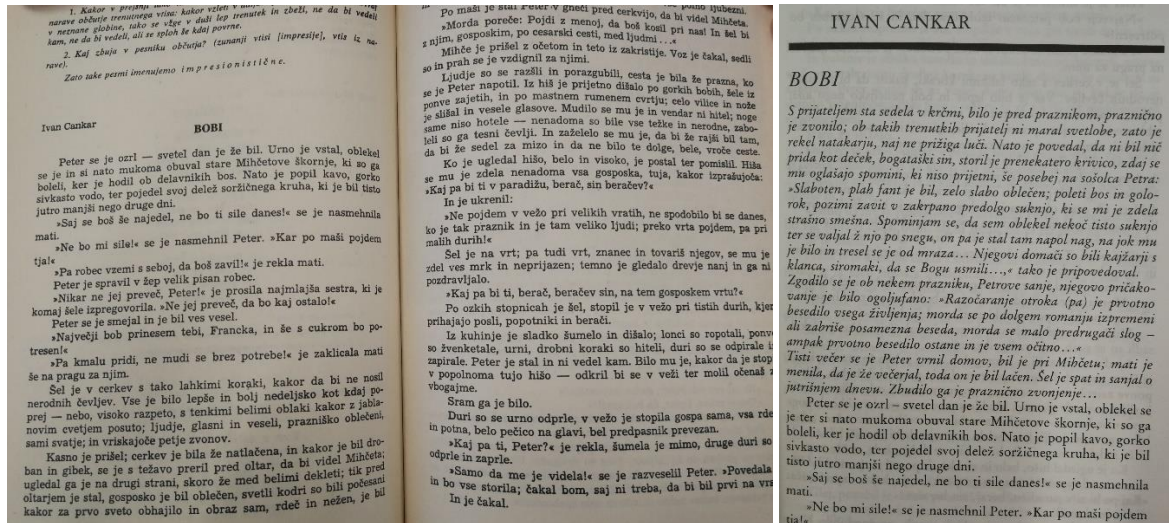
Slika 8: Berila za 7. in 8. razrede (vir: lasten)

Tabela 4: Zastopanost Ivana Cankarja v berilih okrog leta 1990

	IME BERILA	Besedila za branje in obravnavo
1. RAZRED	Veselko H., Sivec D., Lampič Z.: Prvo berilo . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991.	/
	Završnik R., Gerlanc B., Ribičič J., Ciuha J., Šubic J.: Prvo berilo . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1988.	Moja pot v šolo; Gozd
2. RAZRED	Golob, B., Saksida I., Velikonja C.: Hiša, hiška, hiškica: slovensko berilo za drugi razred osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991.	/
	Cvetko V., Gerlanc B., Šavli A., Winkler V.: Zvonec kliče: berilo za drugi razred osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990.	Prvi spomini
3. RAZRED	Cvetko V., Gerlanc B., Jalen M., Sivec D., Šavli A., Winkler V.: Dobro jutro, sonce: berilo za tretji razred osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990.	Enajsta šola pod mostom
	Golob, B., Kordigel Aberšek M., Saksida I.: Babica, ti loviš! : slovensko berilo za tretji razred osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1992.	/
4. RAZRED	Cvetko V., Tršar M., Berce-Golob H.: Drevo iz zemlje rase: berilo za četrti razred osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990.	Suhe hruške
	Golob, B., Saksida I.: Na krilih besed: slovensko berilo za četrti razred osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993.	/
5. RAZRED	Cvetko V., et.al.: Srečno, domovina: berilo za peti razred osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990.	Desetica; Pavlinčkova krona
	Kocijan, G., Šimenc S.: Pozdravljeno, zeleno drevo: slovensko berilo za peti razred osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991.	Lisjak
6. RAZRED	Mihelič, S., Berce, H., Tršar M.: Iz roda v rod: berilo za šesti razred osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1989.	Greh
	Kocijan, G., Šimenc S., Tršar M.: O domovina, ti si kakor zdravje: slovensko berilo za šesti razred osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990.	Kurent
7. RAZRED	Kocijan, G., Šimenc S., Tršar M.: Vezi med ljudmi: slovensko berilo za sedmi razred osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990.	Sošolec Tone
	Mihelič, S.: Sedmo berilo za osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1986.	Skodelica kave
8. RAZRED	Kocijan, G., Šimenc S., Tršar M.: V nove zarje: slovensko berilo za osmi razred osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990.	Bobi; Krivica; Za narodov blagor
	Mihelič, S., Pleško I.: Osmo berilo za osnovne šole . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1988.	Bobi; Na klancu; Brez kruha; Hlapec Jernej in njegova pravica; Na pot; Gospod stotnik

Cankar je zastopan v berilih za vse razrede, razen v nekaterih izdajah za nižje razrede. Ker je že učni načrt iz leta 1984 nakazal, da se njegova dela berejo (so vključena med besedila za branje in obravnavo) že od prvega razreda naprej, smo zastopanost besedil v vseh teh berilih tudi pričakovali.

Podrobneje smo si ogledale še črtico Bobi, ki sedaj sodi med obvezna besedila. Opazimo, da je bil odlomek črtice Bobi vključen tudi v obe stari berili za zadnji razred osnovnošolskega šolanja.

Slika 9: Črtica Bobi (Osmo berilo)

Slika 10: Črtica Bobi (V nove zarje)

Pojavljajo pa se razlike v dolžini objavljene črtice. V berilu Osmo berilo je objavljen samo osrednji del črtice, brez začetnega dela, v berilu V nove zarje je prvi del črtice objavljen kot skrajšano besedilo, v naših sedanjih berilih pa je črtica Bobi v celoti, kot tudi zahteva učni načrt.

Ob koncu dneva, preživetega v knjižnici, smo prišle do ugotovitev, da so starši obravnavali Cankarja že veliko prej kot ga mi danes. Sklepamo, da so morali takrat kar veliko vedeti o našem največjem pisatelju, glede na to, da so njegova dela brali v vsakem razredu, dandanes pa le v 9. razredu.

4.3 Popis Cankarjevih del v šolski knjižnici

Zanimalo nas je, koliko Cankarjevih del imamo na voljo učenci v naši šolski knjižnici, zato smo naredile popis vseh del v knjižnici. Izvedele smo sledeče.

Tabela 5: Zastopanost del Ivana Cankarja v šolski knjižnici

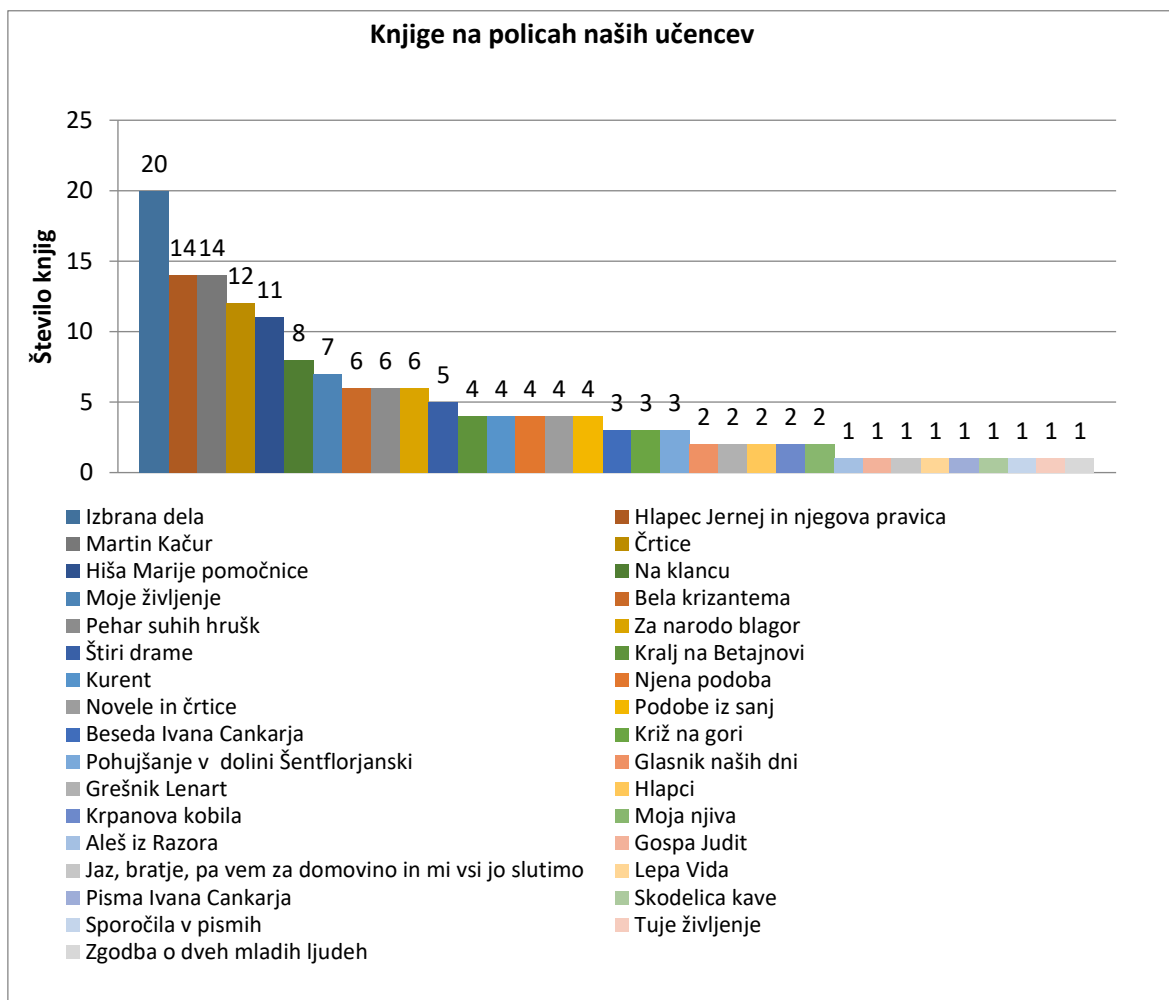
NASLOV DELA	ŠTEVILO IZVODOV
Moje življenje	14
Pehar suhih hrušk	10
Izbrano delo	9
Bela krizantema: kritični in polemični spisi	7
Martin Kačur	5
Hlapec Jernej in njegova pravica	4
Zbrano delo	4
Ivan Cankar doc.: za domišljjsko potovanje in domače branje	3
Skodelica kave, slikanica	3
Na klancu	2
Zgodba o dveh mladih ljudeh	2
Za narodov blagor: komedija v štirih dejanjih	2
Očiščenje in pomlajanje	1
Hiša Marije pomočnice	1
Križ na gori	1
Črtice	1
Kurent	1
Tuje življenje	1
Beseda Ivana Cankarja: izbor odlomkov	1
Njena podoba	1

V šolski knjižnici hranimo 73 enot Cankarjevega gradiva. Največ je zbirk črtic *Moje življenje* (14), kar znaša 19 % vseh Cankarjevih del. Sledi mu *Pehar suhih hrušk* (10) s 14 %, nato *Bela krizantema* (7) z 10 %, za njo *Martin Kačur* (5) v 7 %. Martinu Kačurju sledita *Hlapec Jernej in njegova pravica* (4) in *Zbrano delo* (4), za njima pa *Ivan Cankar doc.: za domišljjsko potovanje in domače branje* (3) ter slikanica *Skodelica kave* (3). Temu sledijo *Na klancu* (2), *Zgodba o dveh mladih ljudeh* (2) in *Za narodov blagor: komedija v štirih dejanjih* (2), njim pa sledijo *Očiščenje in pomlajanje* (1), *Hiša Marije pomočnice* (1), *Križ na gori* (1), *Črtice* (1), *Kurent* (1), *Tuje življenje* (1), *Beseda Ivana Cankarja: izbor odlomkov* (1) in *Njena podoba* (1).

Sklepamo, da se zbirka črtic *Moje življenje* pojavlja v največjem številu zato, ker je to obvezno domače branje v 9. razredu, letos je bilo razpisano tudi za Cankarjevo tekmovanje. Drugo mesto pa zaseda slikanica *Pehar suhih hrušk*, da lahko tudi mlajši bralci posežejo po delu našega velikega literata.

4.4 Zaloga Cankarjevih del na domačih knjižnih policah

Zanimalo nas je, koliko del Ivana Cankarja imajo naši učenci na domačih knjižnih policah, zato smo učencem od 1. do 9. razreda naše šole razdelile kratek vprašalnik, v katerega so vpisovali naslove del in letnice izida knjige, ki jih imajo doma. Tako smo hkrati dobile tudi najstarejšo izdajo, ki jo hranijo učenci Spodnje Polskave.

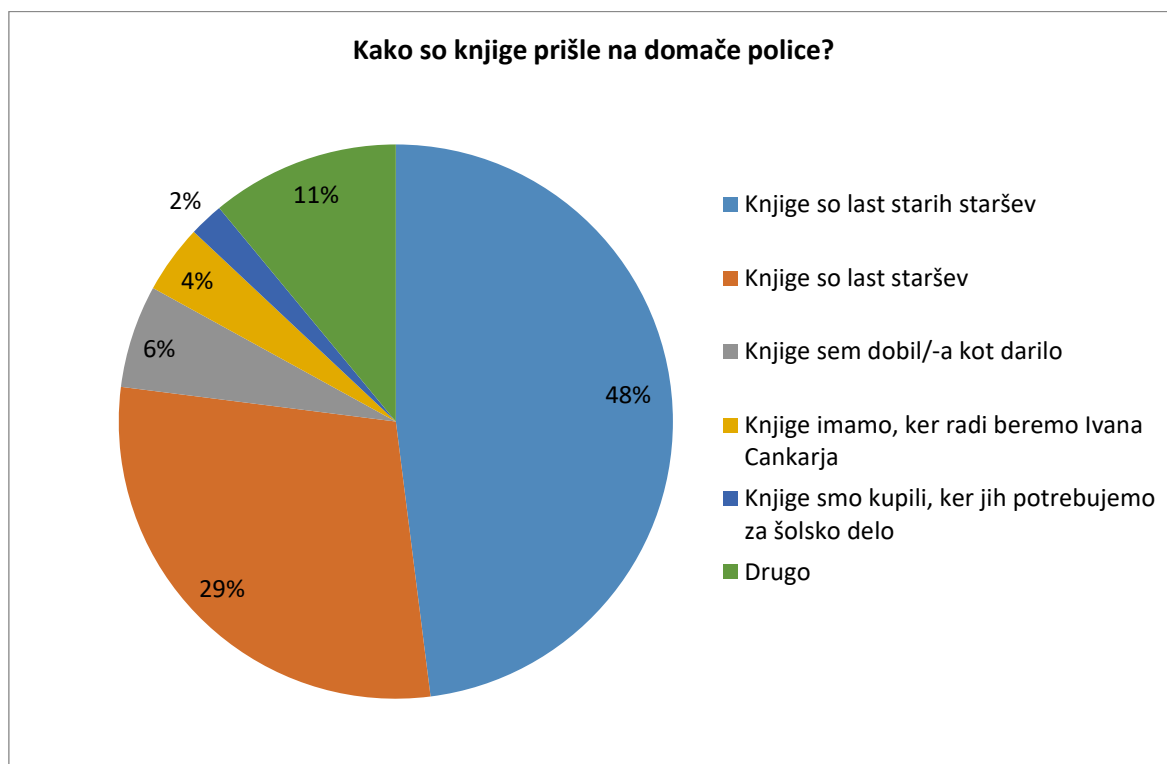
Slika 11: Zastopanost del Ivana Cankarja na knjižnih policah naših učencev

Učenci so se kar dobro odzvali na našo raziskavo in nam posredovali podatke za 157 knjižnih del.

Doma imajo največ Cankarjevih knjig z naslovom Izbrana dela (20), kar znaša približno 12 %, sledita mu deli Hlapec Jernej in njegova pravica (14) ter Martin Kačur (14), ki vsaka posebej znašata 9 %, naslednje po vrsti so Črtice (12) z 8 %, črticam sledi Hiša Marije pomočnice (11), ki znaša 7 %, za njo sledi Na klancu (8) v 5 %, naslednja je zbirka črtic Moje življenje (7), ki znaša 4 %, zbirki sledijo dela z naslovi Bela krizantema (6), Pehar suhih hrušk (6) in Za narodov blagor (6), naslednje je delo z naslovom Štiri dame (5), sledijo jim dela z naslovi Kralj na Betajnovi (4), Kurent (4), Njena podoba (4), Novele in črtice (4) ter Podobe iz sanj (4), za njimi so dela z naslovi Beseda Ivana Cankarja (3), Križ na gori (3) in Pohujšanje v dolini Šentflorjanski (3). Naslednja po vrsti so dela z naslovi Glasnik naših dni (2), Grešnik Lenart (2), Hlapci (2), Krpanova kobilica (2) ter Moja njiva (2), na zadnjem mestu pa so dela z naslovi Aleš iz Razora (1), Gospa Judit (1), Jaz, bratje, pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo (1), Lepa Vida (1), Pisma Ivana Cankarja (1), Skodelica kave (1), Sporočila v pismih (1), Tuje življenje (1) in Zgodba o dveh mladih ljudeh (1).

Učenci so na vprašalnik zapisali tudi letnico izida knjige in tako smo ugotovile, da je najstarejša knjiga, ki je v lasti naših učencev, Cankarjevo dramsko delo *Kralj na Betajnovi*, z letnico izida 1902, kar pomeni, da si lastijo original, saj se Cankar to delo prvič izdal ravno tega leta.

Potem nas je zanimalo, na kakšen način pa so ta Cankarjeva dela prišla na domače police.

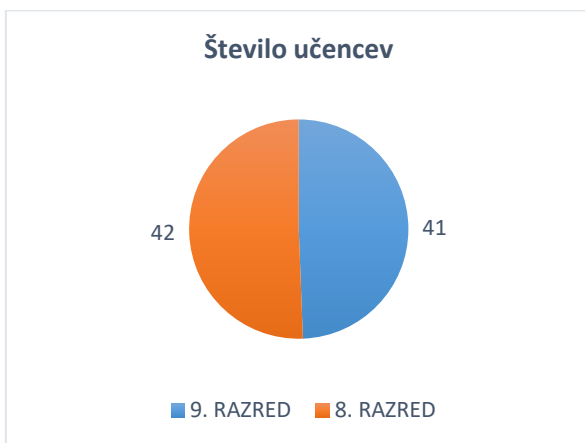
Slika 12: Delež knjig glede na lastništvo

Iz podatkov je razvidno, da je največ knjig (75), v lasti starih staršev, število znaša 48 %, 29 % knjig je v lasti staršev (45), 10 knjig oziroma 6 % je bilo učencem podarjenih, 4 % (6 knjig) je v lasti učencev, ki uživajo ob branju Cankarja, 2 % (3 knjige) so bile kupljene za rabo v šoli, 11 % (18 knjig), pa drugo.

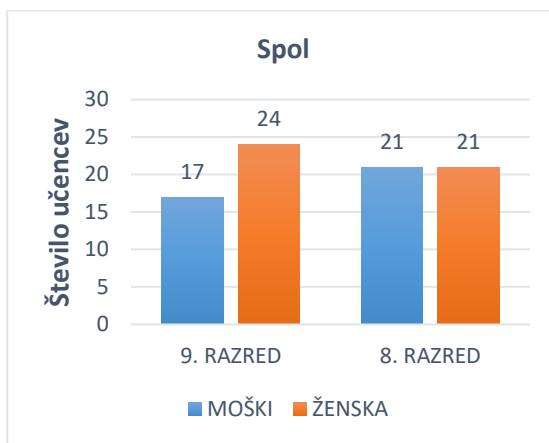
Ugotovimo, da imajo danes učenci doma manj Cankarjevih knjig kot nekoč, to priča podatek, da je največ knjig na policah naših učencev v lasti njihovih starih staršev in staršev, zelo malo jih kupuje knjige zato, ker radi berejo Cankarja, nekaj knjig dobijo kot darilo, ali pa dela kupijo, ker jih potrebujejo za šolo. Če strnemo ugotovljeno, se opazi, da mladi danes nimajo velike želje po branju in kupovanju knjig, knjige kupujejo le ob nuji. Moramo pa izpostaviti tudi dejstvo, da so pa danes knjige na voljo v knjižnicah, ki so lahko dostopne in jih je veliko več kot nekoč, veliko del pa je tudi digitaliziranih, kar spet zmanjšuje potrebo po kupovanju knjig.

4.5 Anketa za učence 8. in 9. razreda

Ker nas je zanimalo, koliko so učenci seznanjeni z življenjem in delom Ivana Cankarja, smo se odločile, da izvedemo anketo. S to anketo in kvizom smo želele raziskati njihovo poznavanje Cankarja in mnenje o njem. Anketo smo najprej izvedle med učenci devetih razredov, potem pa smo jo za primerjavo razdelile še med učence osmih razredov. Želele smo ugotoviti, ali se kažejo kakšne razlike v poznavanju in mnenju o Cankarju med tema razredoma, saj ga osmošolci po učnem načrtu še ne obravnavajo, v devetem pa je za obravnavo obvezen.

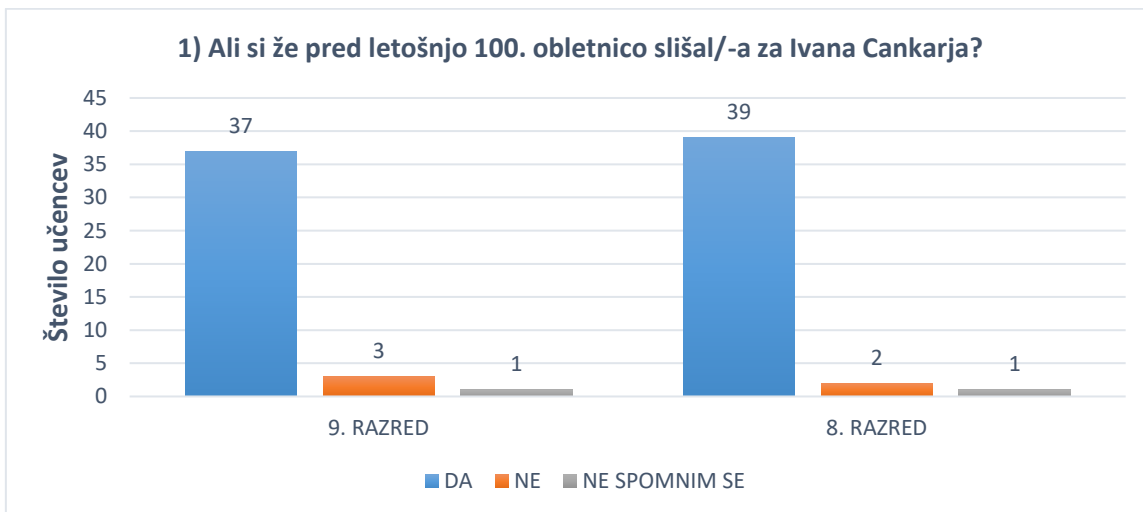

Slika 13: Število učencev 8. in 9. razreda

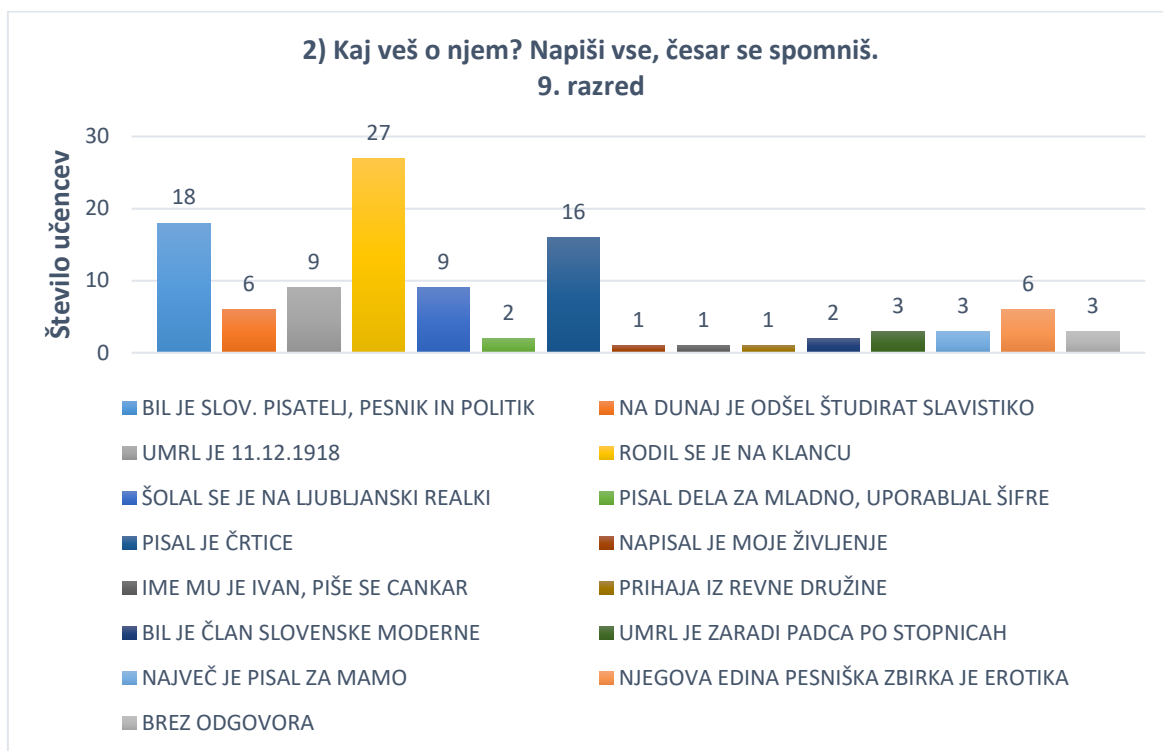
Slika 14: Razmerje glede na spol

Grafa prikazujeta število učencev osmih in devetih razredov ter število moških in žensk glede na razred. Število učencev osmih in devetih razredov je bilo skoraj enako, tudi v spolu ni velikih razlik.

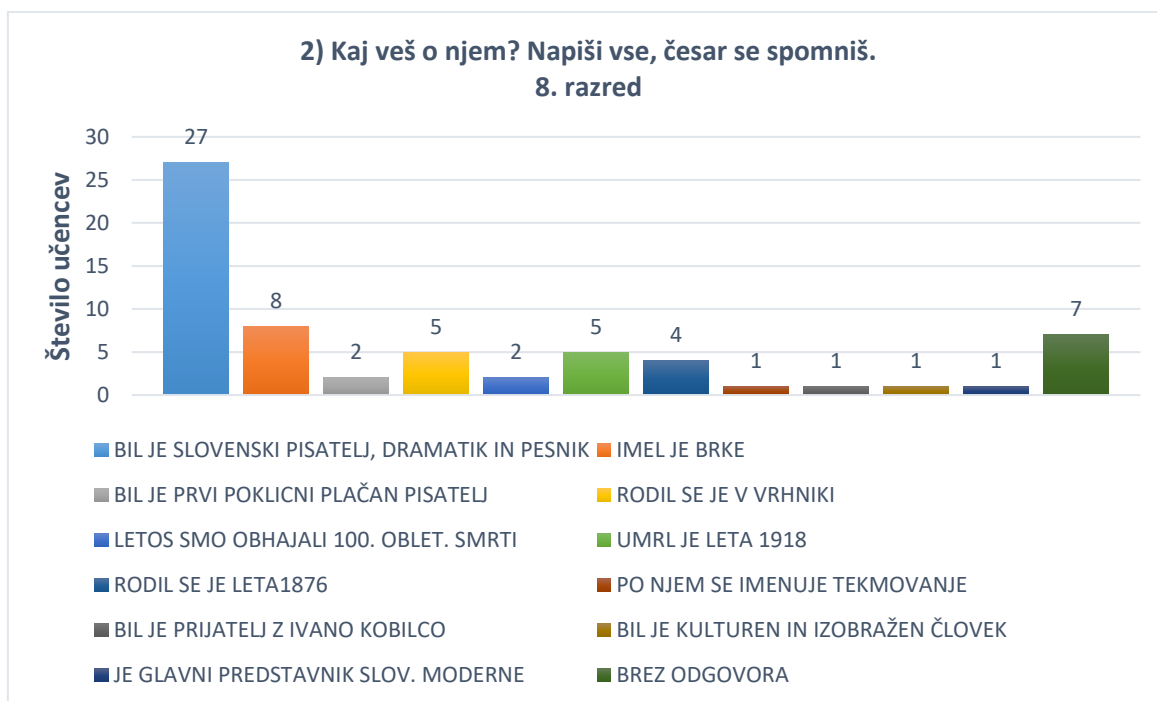
Slika 15: Poznavanje Ivana Cankarja

Graf prikazuje, da je 91 % anketirancev že slišalo zanj pred 100. obletnico smrti, jih pa je tudi nekaj, ki še zanj pred tem niso slišali ali pa se ne spomnijo.

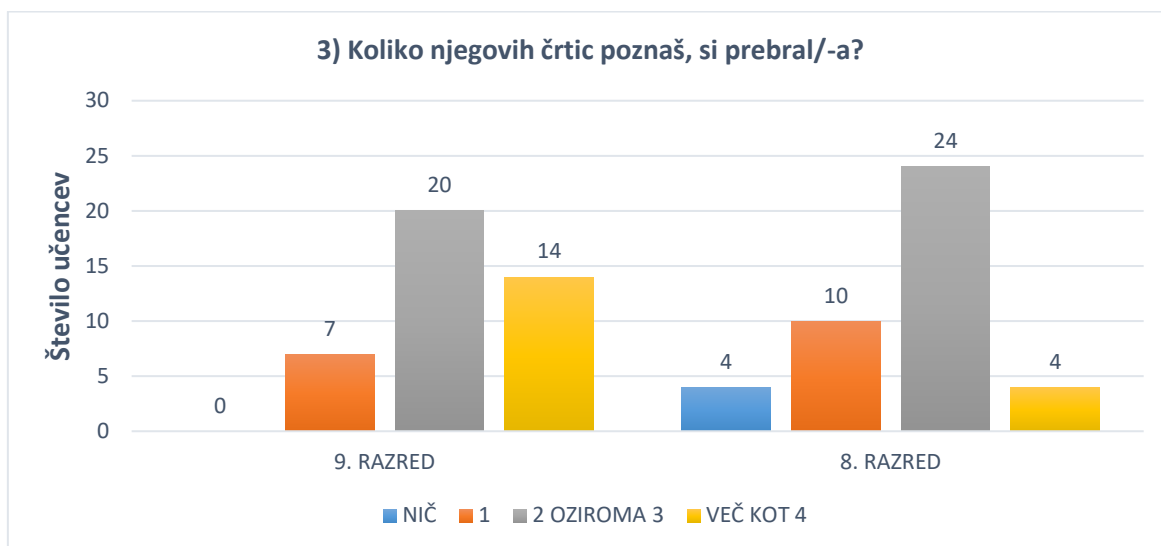
Slika 16: Kaj vse vedo o Cankarju devetošolci

66 % učencev v devetem razredu se ob imenu Ivan Cankar spomni na to, da se je rodil Na klanecu, sledi ugotovitev, da je bil slovenski pisatelj, pesnik in pa dramatik ter da je pisal črtice in da je napisal tudi zbirko teh črtic imenovano Moje življenje. Nekaj jih je pomislilo tudi na njegovo šolanje, študij, datum smrti, poimenovali so tudi pesniško zbirko Erotiko, da spada v obdobje moderne.

Slika 17: Kaj vse vedo o Cankarju osmošolci

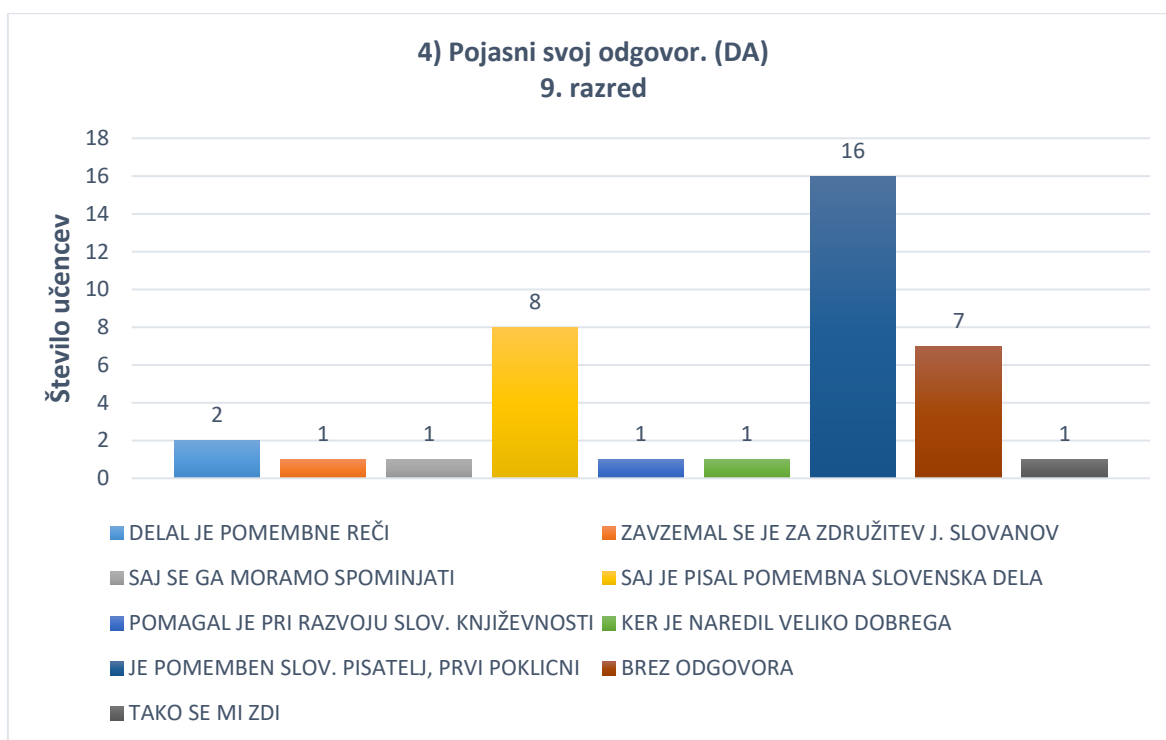
Graf prikazuje, da 64 % osmošolcev ve, da je bil slovenski pisatelj, dramatik in pesnik, nekateri se ga tudi spomnijo po tem, da je imel brke. Nekateri tudi vedo, kdaj se je rodil in kdaj je umrl.

Slika 18: Poznavanje črtic

Graf prikazuje, da je 49 % devetošolcev pozna vsaj dve ali tri črtice, 34 % celo več kot štiri. 57 % osmošolcev pozna dve ali tri črtice, več kot štiri črtice pa pozna samo 10 % učencev, v osmem razredu pa so tudi še nekateri, ki ne poznajo niti ene.

Pri naslednjem, četrtem vprašanju, ki je je glasilo: **Meniš, da je Cankar pomemben za Slovence in slovensko kulturno dediščino?** kar 91 % vseh anketiranih meni, da je pomemben, le 4 % da ni pomemben, nekaj jih je ostalo neodločenih.

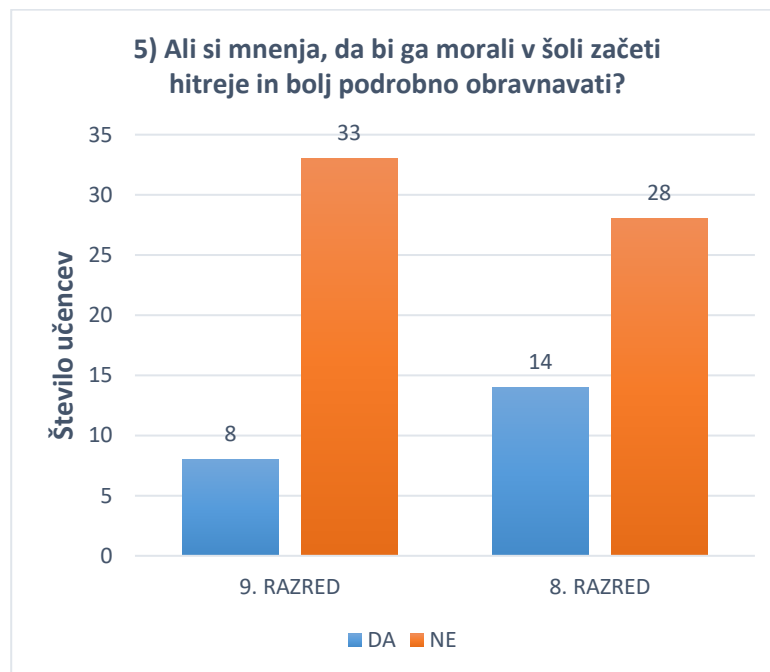

Slika 19: Zakaj je Cankar pomemben za Slovence

V devetem razredu je 42 % učencev, katerim se Cankar zdi pomemben, ker je bil slovenski pisatelj, in tudi prvi slovenski poklicni pisatelj. Menijo, da je delal pomembne reči, se zavzemal za združitev južnih Slovanov, itd. Odgovori v osmem razredu so dokaj podobni, 23 % učencev meni, da zato, ker je

pomemben slovenski pisatelj, 21 %, ker je napisal veliko knjig in črtic, menijo, da so njegova dela poučna, ker predstavlja slovensko kulturo itd.

V devetem razredu pa tisti (3 učenci), ki menijo, da ni pomemben, to zato, ker je pisal nerazumljiva in depresivna dela. V osmem razredu pa se učencu zdi, da ni naredil nič posebnega.

Slika 20: Kdaj obravnavati Cankarja

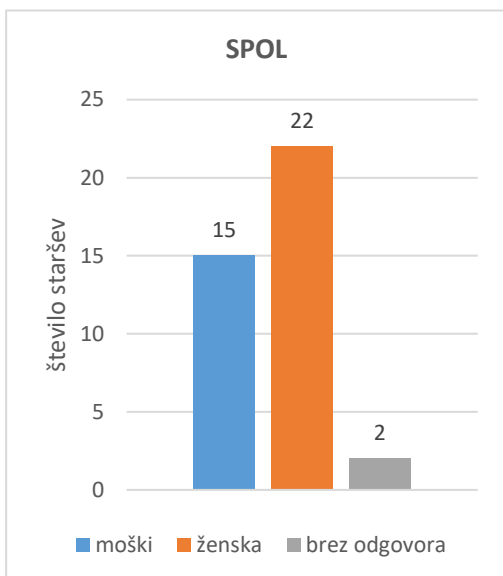
Z naslednjim vprašanjem smo zopet želele izvedeti osebno mnenje anketirancev in sicer jih je kar 73 % mnenja, da Cankarja ne rabimo obravnavati pred 9. razredom.

Učenci, ki v 9. razredu menijo, da bi ga bilo potrebno prej spoznati, pa pravijo da zato, ker je bil zelo pomemben za Slovence (2) in da bi se še bolj seznanili s slovenskimi pisatelji in pesniki (3). V 8. razredu so tudi mnenja, da je pomemben za slovensko kulturo (8) in da je to boljše za splošno razgledanost (1).

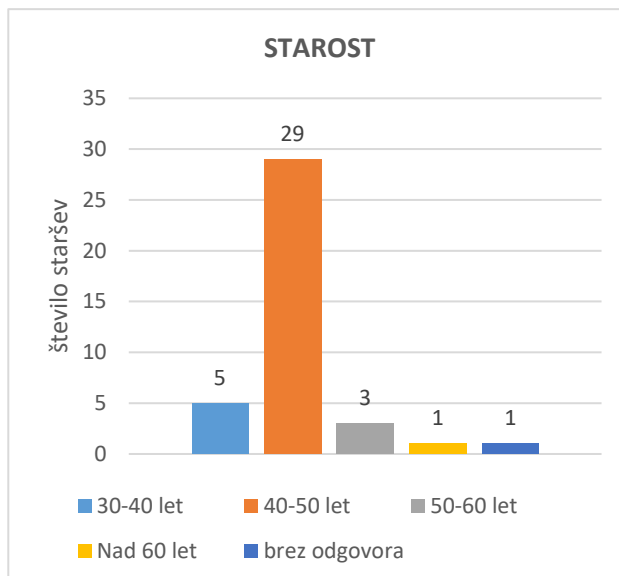
Devetošolci, ki so mnenja, da to pred devetim razredom ni potrebno, v 33 % menijo, da je dovolj, da ga obravnavamo v devetem razredu (11) in ker je njegov način pisanja težko razumljiv za mlajše (7), menijo tudi, da so nekateri drugi pisatelji bolj pomembni kot Cankar (5), da so njegova dela prezahtevna in dolgačasna (4) in pa ker je za nekatere že tako preveč snovi (3). 25 % osmošolcev (7) meni, da je to tema le za deveti razred, ker se jim zdi to nepotrebno (3), ker imajo dovolj druge snovi (4) in pa ker so ta dela, ki so kljub vsemu spoznali letos, prezahtevna in nerazumljiva (4).

4.6 Anketa za starše

Zanimalo nas je tudi, kakšno je o Cankarju mnenje staršev, želele smo preveriti njihovo znanje, zato smo tudi zanje pripravile anketo in kviz.

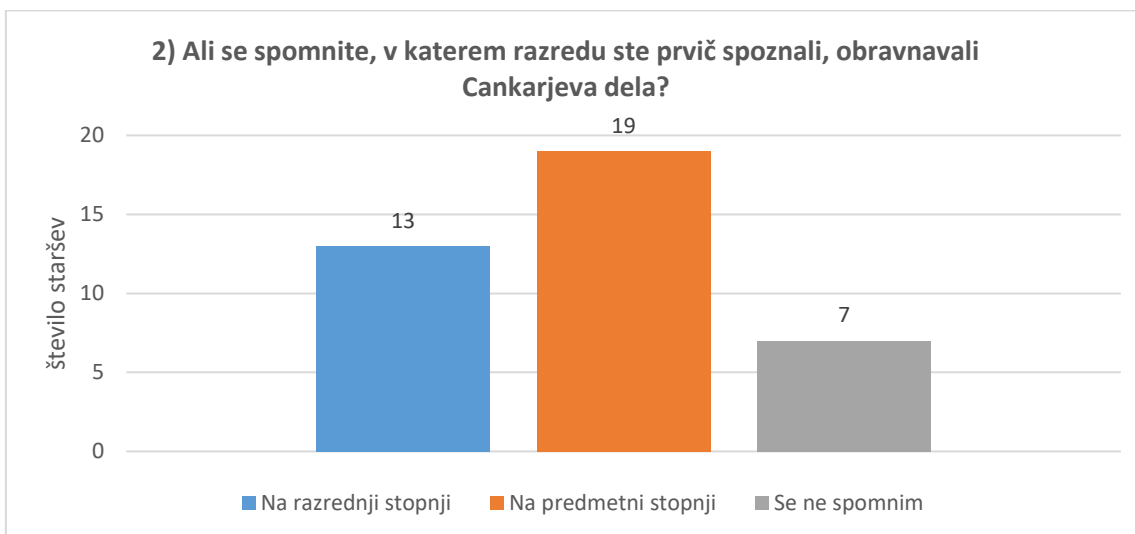
Slika 21: Število staršev glede na spol

Slika 22: Starost staršev

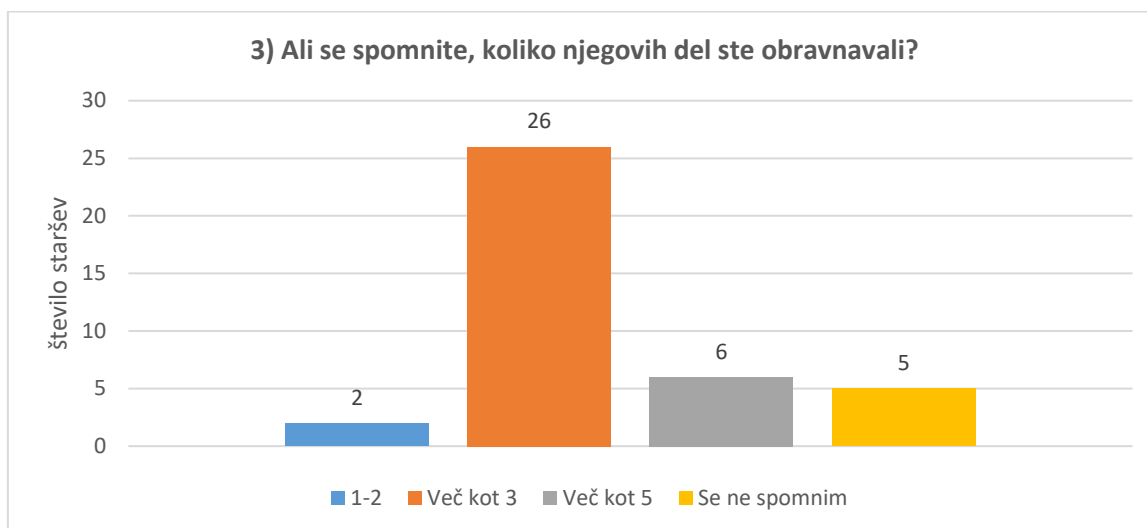
Grafa prikazujeta število moških in žensk ter število anketirancev v starostnih skupinah. Odgovarjalo je nekaj več žensk kot moških, večina pa jih sodi v starostno skupino 40–50 let.

Starše smo najprej povprašali, če vedo, **kaj smo praznovali v letu 2018** in jim dali možne odgovore: 100-letnico Prešernove smrti, 100-letnico Cankarjeve smrti, 100-letnico Cankarjevega rojstva ali 100-letnico Vodnikovove smrti. 90 % anketirancev vedelo, kaj smo praznovali leta 2018, torej 100. obletnico Cankarjeve smrti.

Slika 23: Obravnava Cankarjevih del

Graf prikazuje, da 49 % anketirancev meni, da so Cankarja spoznali na predmetni stopnji (6.–9. razred), 33 % anketirancev pa na razredni stopnji (1.–5. razred). Nekaj anketirancev pa se tega podatka ni spomnilo.

Slika 24: Število obravnavanih del

Graf prikazuje, da je 67 % anketirancev v osnovni šoli obravnavalo več kot tri Cankarjeva dela, šest jih je odgovorilo, da so obravnavali več kot 5 del, nekateri pa, da so obravnavali le 1–2 dela.

Naslednje vprašanje se je glasilo: **Menite, da je Cankar pomemben za Slovence in slovensko kulturno dediščino?** Izvedele smo, da 95 % anketirancev (37) misli, da je pomemben za Slovence in slovensko kulturno dediščino.

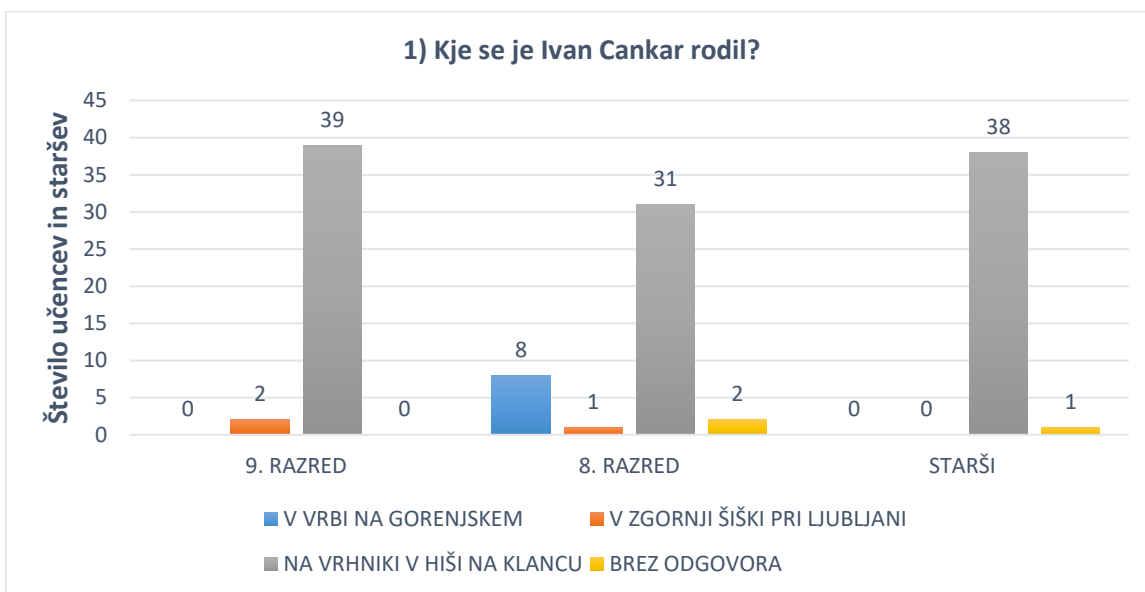
30 % anketirancev, ki je na prejšnje vprašanje odgovorilo z da, se zdi pomemben zaradi njegovih del. Nekateri pa so napisali, da je bil pomemben slovenski pisatelj, predstavnik slovenske moderne ter da je uvedel simbolizem. Večina pa svojega odgovora ni utemeljila.

Nadalje smo želele izvedeti: **Menite, da bi osnovnošolci morali Cankarja v šoli začeti hitreje in bolj podrobno obravnavati?** 54 % anketirancev (21) se strinja s sedanjim šolskim sistemom glede poučevanja o Cankarju. Drugi pa menijo, da bi ga morali spoznavati prej. Starši, ki so zadovoljni z šolskim sistemom, imajo tako mnenje, ker se jim njegova dela zdijo preveč nerazumljiva in zamorjena, ker ga učenci dovolj obravnavajo v 9. razredu in ker morajo obravnavati tudi druge pisatelje. Anketiranci, ki so mnenja, da bi ga morali obravnavati prej, pa so tega mnenja, ker so njegova dela zelo poučna, ker je pomemben pisatelj, da bi učenci bolje spoznavali slovensko kulturo, ker so tega sposobni ter ker bi učencem branje njegovih črtic pomagalo pri besednem zakladu.

Zadnje vprašanje je bilo: **Menite, da se je spoštovanje do Ivana Cankarja in poznavanje njegovih del skozi leta zmanjšalo ali povečalo?** Ugotovile smo, da 49 % anketirancev (19) meni, da je spoštovanje skozi leta ostalo enako, 36 % staršev (14), da se je to spoštovanje zmanjšalo ter 15 %, da se je povečalo.

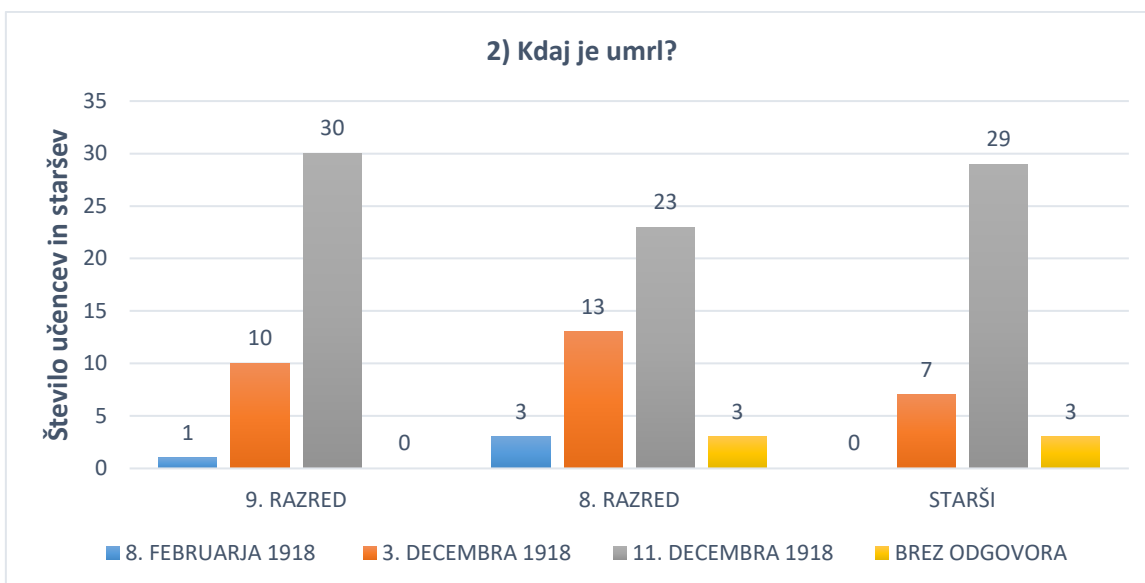
4.7 Kviz o poznavanju Cankarja

S kvizom smo želele preizkusiti znanje staršev ter učencev 8. in 9. razreda, da bi izvedele, kaj sploh vedo o njem.

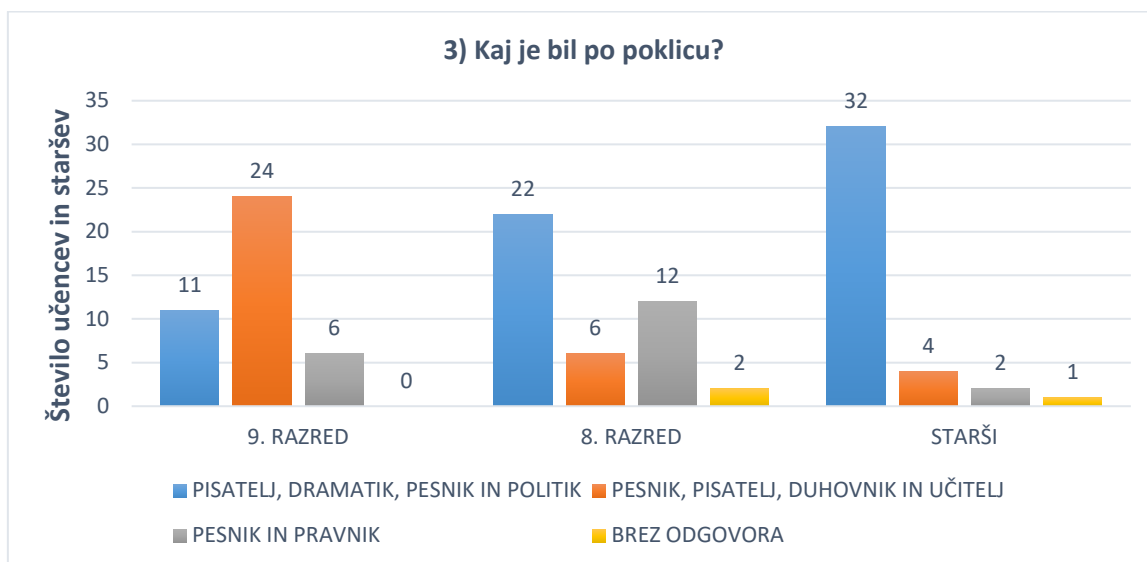
Slika 25: Cankarjev rojstni kraj

84 % učencev ve, kje se je Cankar rodil, so še pa vedno nekateri (9 %), ki tega ne vedo in mislijo, da se je rodil v Vrbi na Gorenjskem. V primeru staršev pa jih je kar 97 %, ki poznajo njegov rojstni kraj.

Slika 26: Datum Cankarjeve smrti

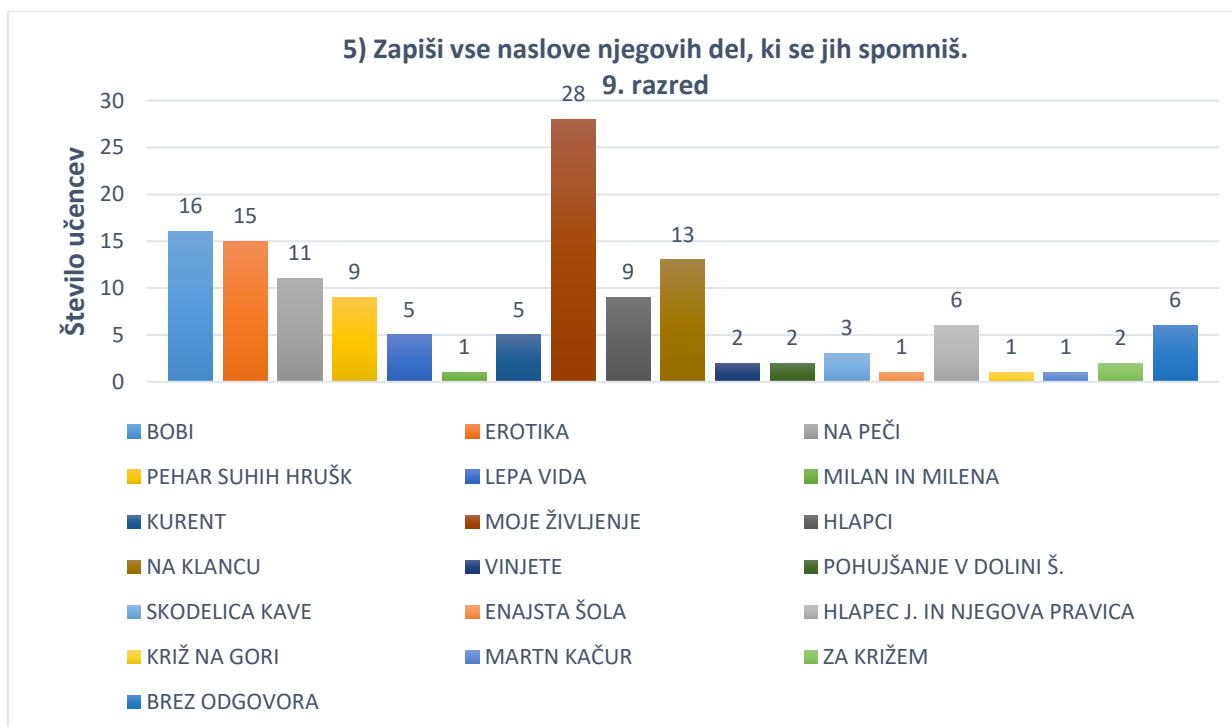
63 % učencev ve, kdaj je umrl, ampak kljub 100. obletnici njegove smrti še nekateri vedno ne vedo datuma in ga mešajo s 3. 12. 74 % staršev ve, kdaj je umrl, jih pa je tudi 18 %, ki meni, da je umrl 3. 12. 1918. Pri tem smo opazili, da devetošolci najboljše poznajo datum Cankarjevega rojstva in smrti, kar pa ni presenetljivo, saj so ga letos podrobno obravnavali.

Slika 27: Cankarjev poklic

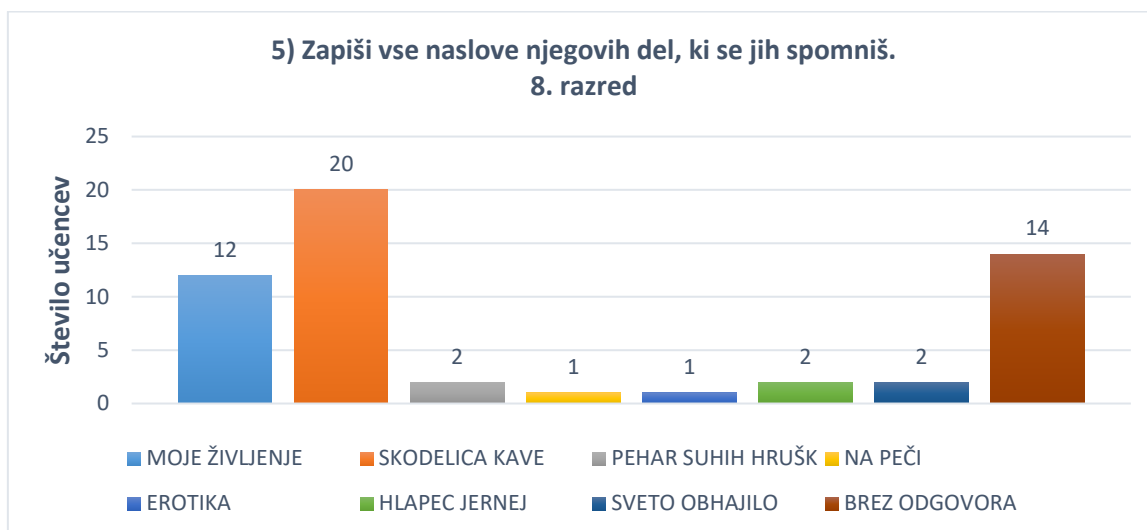
V osmem razredu več učencev ve, kaj je Cankar res bil po poklicu kot pa v devetem, kjer jih 58 % meni, da je bil tudi duhovnik in učitelj. Pri starših pa kar 82 % pozna pravi odgovor, so pa tudi nekateri, ki menijo, da je bil tudi duhovnik. Predvidevamo, da devetošolci odgovorov niso natančno prebrali oz. so ga pomešali s katerim drugim avtorjem, ki smo ga letos obravnavali.

Naslednje vprašanje se je glasilo: **Kako je naslov njegovi edini pesniški zbirki, ki je izšla leta 1899?** 92 % devetošolcev in 71 % osmošolcev pozna Cankarjevo edino pesniško zbirko z naslovom Erotika, izmed staršev pa je takih 87 %.

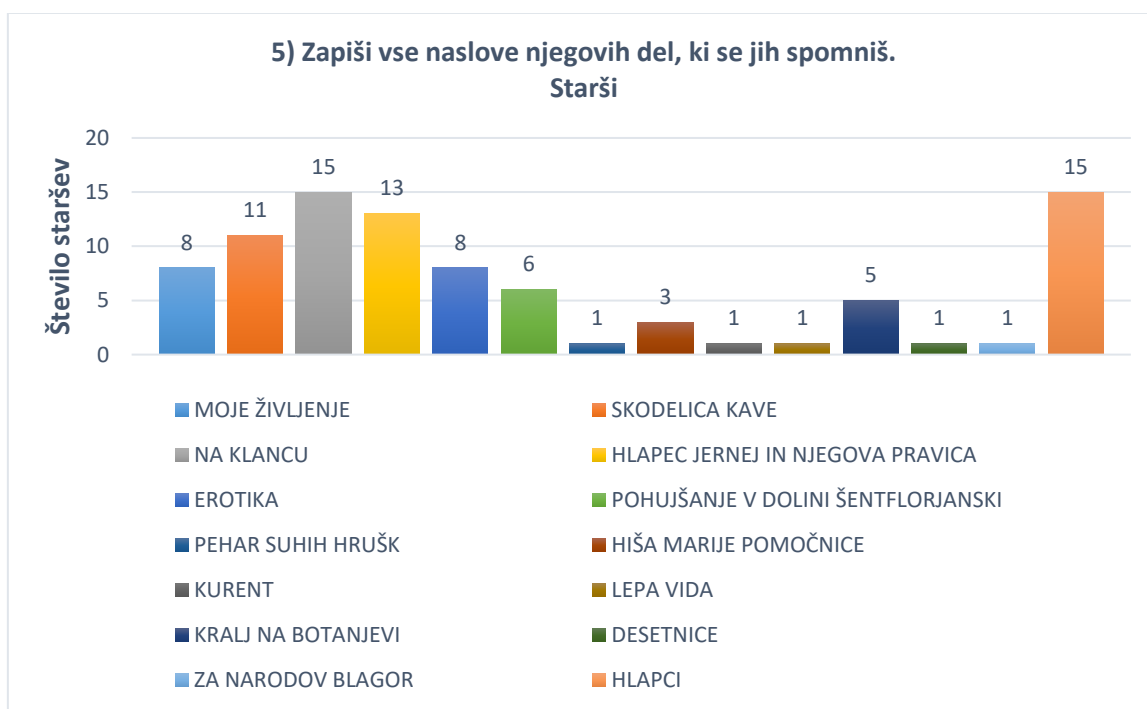
Slika 28: Naslovi Cankarjevih del (9. razred)

Največ devetošolcev, in sicer 68 %, pozna zbirko njegovih črtic *Moje življenje*, 39 % pozna črtico *Bobi*, njegovo pesniško zbirko *Erotika* pozna 37 %, spomnili so se tudi del *Na klanecu*, *Na peči* itd.

Slika 29: Naslovi Cankarjevih del (8. razred)

Graf prikazuje, da je med osmošolci najbolj poznana črtica Skodelica kave, katero pozna 48 %, 29 % pozna njegovo zbirko črtic Moje življenje. 5 % osmošolcev pozna tudi Pehar suhih hrušk, Hlapca Jerneja in Sveto obhajilo.

Slika 30: Naslovi Cankarjevih del (starši)

38 % staršev se spomni oziroma pozna deli Na klanecu in Hlapci, 28 % pomisli tudi na Skodelico kave, 33 % pa pozna njegovo delo Hlapec Jernej in njegova pravica. Poznajo tudi Erotiko, Lepo Vido, itd. Sklepamo, da so nekatera izmed teh del starši obravnavali tudi v srednji šoli.

Naslednje vprašanje se je glasilo: **O kom je Cankar največ pisal.** 98 % devetošolcev ve, da je mnogo zgodb, ki jih je napisal, namenjenih njegovi mami oziroma so te zgodbe o njej, tako pravi 88 % osmošolcev in kar 97 % staršev.

Zadnje vprašanje je bilo: **Kje danes stoji največji slovenski kulturni in kongresni center, imenovan Cankarjev dom?** 73 % učencev je seznanjenih, kje stoji Cankarjev dom, jih pa tudi nekaj misli, da se le-ta nahaja v Kranju oziroma v Mariboru. Starši pa kar vsi vedo, kje se le-ta nahaja.

Zadnja naloga pa je zahtevala, da anketiranci izmed danih izberejo **portret Ivana Cankarja**. Ugotovile smo, da ga 96 % učencev in kar 100 % staršev prepozna po izgledu.

Anketa je pokazala kar dobre rezultate v poznavanju Cankarjevega življenja in dela, že tudi v osmih razredih, kjer so kljub temu, da ga pri pouku slovenščine še niso podrobno obravnavali, odlično reševali kviz, kar pripisujemo dejstvu, da smo se v letošnjem šolskem letu načrtno bolj posvečali Cankarju, vsi razredi že v sklopu projekta Kulturna dediščina gre v šole, učiteljice slovenščine pa so njegove črtice *Moje življenje* dale tudi za domače branje v osmih in devetih razredih. Prav tako pa je bil s tem delom tudi obvezno branje na Cankarjevem tekmovanju. Vseeno pa devetošolci izkazujejo malo več usvojenega znanja o našem pisatelju.

Tudi starši so se izkazali kot odlični poznavalci Cankarjevega življenja in dela, dobra je tudi njihova splošna razgledanost. Njihovi odgovori o obravnavi Cankarja v osnovnošolskih letih se kar precej razlikujejo, kar pripisujemo dejstvu, da so te stvari verjetno že malo pozabili oz. se ne spomnijo natančno, kaj so obravnavali v osnovni in kaj potem mogoče že v srednji šoli. Prav tako pa dopuščamo možnost, da so si nekateri starši pri reševanju te ankete pomagali z dodatnimi viri, saj so ankete reševali doma, medtem ko so jih učenci reševali v šoli pod nadzorom učiteljev, torej res brez možnosti iskanja odgovorov iz drugih virov.

4.8 Cankar danes

Hotele smo raziskati tudi, kako se ime Ivana Cankarja ohranja danes. S pomočjo Statističnega urada Republike Slovenije smo prišle do naslednjih ugotovitev.

Tabela 6: Poimenovanja po Cankarju

Cankarjeva ulica	Cankarjeva cesta	Cankarjev trg	Cankarjevo nabrežje	Cankarjev drevored	Cankarjev vrh	Cankarjeva pot
44	12	4	3	1	1	1

Ugotovile smo, da je v Sloveniji štiriinštirideset Cankarjevih ulic, dvanajst Cankarjevih cest, štiri Cankarjevi trgi, tri Cankarjeva nabrežja in po en Cankarjev drevored, Cankarjev vrh in Cankarjeva pot.

V Sloveniji so tri osnovne šole Ivana Cankarja, na Vrhniki, v Trbovljah in v Ljutomeru. Srednjih šol s tem imenom ni. V njegov spomin stojijo trije kipi, ki se nahajajo na Vrhniki, na Rožniku v Ljubljani ter pred Cankarjevim domom v Ljubljani. Po njem se imenuje tudi slovensko kulturno in kongresno središče v Ljubljani – Cankarjev dom, še vedno pa deluje tudi Cankarjeva založba. Cankarjevo tekmovanje je tekmovanje iz znanja materinščine, ki vsako leto poteka na osnovnih in srednjih šolah.

Vlada Republike Slovenije je ob stoti obletnici Cankarjeve smrti, leto 2018 razglasilo za Cankarjevo leto. Odvijale so se razne muzejske razstave. Osrednji razstaveni projekt se je odvijal v Mestnem muzeju Ljubljana, razstava Ivan Cankar, ki smo jo obiskale tudi mi, v Cankarjevem domu, razstava Ivan Cankar in Evropa, in v Narodni in univerzitetni knjižnici, razstava *Jaz sem Cankar- in to ti pove vse!* V Cankarjev spomin so razne razstave priredili tudi številni drugi muzeji in knjižnice. Nastajalo je tudi ogromno gledaliških predstav, nastalih po navdihu Cankarjevih del, eno od takih smo si ogledale tudi mi, to je bila predstava *iCankar*. Cankarjev dom je organiziral tudi Cankarjev festival o Cankarju, v okviru katerega so se odvijale razne predstave, razstave in predavanja o pisatelju. V Cankarjevem letu je nastal tudi dokumentarno-igrani film z naslovom *Cankar ter trije stripi* iz zbirke *Cankar v stripu*. Praznovanju se je pridružila veliko šol, fakultet in univerz, na katerih je možen študij slavistike, tudi zunaj meja Slovenije. Tudi naši zamejci so to leto obeleževali z različnimi slovesnostmi in dogodki v čast in spomin na našega največjega pisatelja, v množičnih občilih smo lahko zasledili različne oddaje, pogovore, razprave.

5. UGOTOVITVE

V času našega raziskovanja smo si zastavili naslednje hipoteze:

H1: V času osnovnega šolanja naših staršev so Cankarja bolj podrobno in hitreje obravnavali.

To hipotezo lahko brez dvomov potrdimo. Aktualni učni načrt vključuje Cankarja samo v zadnjem razredu osnovne šole, starejši (iz leta 1984) pa namenja ure za obravnavanje Cankarjevih del od prvega razreda naprej. Njegova dela v sedaj potrjenih učbenikih najdemo samo v berilih za 9. razrede, medtem ko je okrog leta 1990 zastopan v berilih za vse razrede osemletke. Potrjujemo, da so starši Cankarja obravnavali veliko prej v primerjavi z danes in iz tega sklepamo, da so takrat poznali veliko več njegovih del.

H2: Devetošolci vedo več o Cankarju kot osmošolci.

Hipotezo lahko potrdimo, saj so po večini devetošolci vedeli več, navajali so več dejstev, naslovov del, prebranih črtic. Smo pa pri učencih opazile tudi nekaj neresnosti pri reševanju ankete, kar je zmanjšalo pravilnost njihovih odgovorov. Glede na to, da osmošolci Cankarja pri rednem pouku slovenščine še niso podrobno obravnavali, so odlično izkazali svoje znanje. Sklepamo, da ravno zaradi letošnjih delavnic ob 100-letnici njegove smrti in dejstva, da je bil letos z zbirko črtic *Moje življenje* obvezno branje na Cankarjevem tekmovanju.

H3: Starši vedo več o Cankarju kot učenci osmih in devetih razredov.

Hipotezo lahko delno potrdimo, saj so devetošolci vedeli približno enako kot starši, vendar je to verjetno posledica tega, da smo ga letos načrtno več obravnavali, opazamo pa, da so starši izkazali tudi znanje, ki ga bomo učenci pridobili komaj v srednji šoli (predvsem obravnavo dramskih del), saj smo opazili, da so starši znali naštet kar nekaj Cankarjevih del, ki jih ni naštel noben učenec. Predpostavljamo pa tudi možnost, da so si starši pri odgovorih pomagali s kakšnimi drugimi viri, saj so anketo reševali doma, učenci pa v šoli pod nadzorom učiteljev.

H4: Učenci in starši imajo o Cankarju in o obravnavi njegovih del v sedanjem šolskem sistemu pozitivno mnenje.

Hipotezo potrjujemo, saj se več kot 90 % učencev in staršev strinja, da je Cankar pomemben za Slovence in slovensko kulturno dediščino. Kot argumente navajajo, da je bil prvi slovenski poklicni pisatelj, ki je napisal mnogo pomembnih del. Dobri polovici staršev se sedanji učni načrt, ki vključuje Cankarja samo v 9. razredu zdi v redu, okrog 40 % pa jih je mnenja, da bi ga lahko obravnavali že prej. Kar 73 % učencev meni, da ga ni potrebno obravnavati prej, saj je pisal težko razumljiva in zahtevna dela.

H5: Učenci imajo doma malo njegovih del.

Hipotezo lahko zavržemo, saj smo na podlagi vprašalnika ugotovili, da imajo učenci na policah veliko več Cankarjevih knjig kot smo pričakovali, kar pa je predvsem zasluga starih staršev, ki so knjige še veliko kupovali. Najstarejša izdaja, ki jo imajo v lasti, je *Kralj na Betajnovi* iz leta 1902. Ob popisu del v šolski knjižnici smo ugotovili, je na šolskih policah največ izvodov zbirke črtic *Moje življenje*. Sklepamo, da je tako zaradi obveznega branja te knjige pri domačem branju v devetem razredu, prav tako pa je bil s tem delom tudi obvezno branje na Cankarjevem tekmovanju.

H6: Po Cankarju se danes imenuje veliko ulic, cest, trgov, šol ...

Hipotezo lahko potrdimo, v Sloveniji je veliko cest, trgov in predvsem ulic, ki nosijo Cankarjevo ime. Ugotovili smo tudi, da se je v letu 2018, ki je bilo ob 100. letnici njegove smrti razglašeno za Cankarjevo leto, odvijalo veliko razstav, prireditev, predavanj in podobno.

6. ZAKLJUČEK S SMERNICAMI ZA NAPREJ

Z mentorico smo se za to raziskovalno nalogo odločile zato, ker je bilo leto 2018 ob stoletnici smrti Ivana Cankarja imenovano Cankarjevo leto in smo njegovo ime srečevali na vsakem koraku. Na šoli smo imeli v sklopu projekta Kulturna dediščina gre v šole delavnice, ki so bile vezane na življenje in delo našega prvega poklicnega pisatelja, kar je v nas vzbudilo željo po raziskovanju pomena in vpliva Cankarja danes in v času šolanja naših staršev.

Na eni strani obstajajo zagovorniki, ki menijo, da Cankar v osnovni šoli mora obstati, na drugi strani pa so nasprotniki, ki trdijo, da je obravnavanje Cankarja v osnovni šoli prezahtevno in nepotrebno. Zanimalo nas je, kaj o tem menijo učenci naše šole in njihovi starši.

Presenetilo nas je, da učenci, tudi osmošolci, o Cankarju vedo precej, starši so naklonjeni sedanjim obravnavam v šoli, da imajo učenci še kar veliko Cankarjevih del na svojih policah, predvsem po zaslugi starih staršev in da je takšna velika razlika med učnima načrtoma za osnovno šolo iz leta 1984 in 2011.

Čeprav je način življenja, ki ga opisuje Cankar, kar precej oddaljen od sodobnega, pa je v času velikih socialnih razlik, ki jih lahko občutijo tudi učenci, še toliko bolj pomembno, da se o vrednotah in različnih načinih življenja spregovori in pogovori. Sicer pa se učenci in starši pomena Cankarja zavedajo in menijo, da je prav, da ga beremo tudi v šoli, čeprav ne pred devetim razredom. Menimo, da bi mogoče bilo dobro kakšno črtico vključiti že v obravnavo v nižjih razredih, saj smo letos z delavnicami dokazali, da Cankarja lahko prebira in razume vsak, le dejavnosti je potrebno zelo skrbno prilagoditi razvojni stopnji otrok in jih na tak način pritegniti k prebiranju njegovih del. Z izbiro primernih metod poučevanja, s pomočjo različnih učnih sredstev in z izbiro primernih besedil lahko učenci tudi sami pridejo do zaključka, da je Ivan Cankar aktualen tudi danes.

Raziskovalni nalogi smo posvetile veliko prostega časa, saj smo se lotile več različnih področij raziskovanja. Ogljedali smo si različne razstave, prireditve, gledališko predstavo in veliko časa preživele v Univerzitetni knjižnici Maribor, kjer smo bile prvič. Naučile smo se brati učne načrte in presenečeno ugotovljale, da je tisti iz leta 1984 napisan celo na pisalni stroj. Z zanimanjem smo si ogledovale berila iz časa šolanja naših staršev in primerjale njihovo znanje z našim. Z anketami in zbirniki knjig smo imele veliko dela s statistično obdelavo ter izdelavo grafov in tabel, smo pa prišle do zadovoljivih rezultatov. Skrbno smo preučile pojavljanje imena Ivana Cankar danes in se čudile množici dogodkov in prireditev v Cankarjevem letu, ki niso potekali samo po Sloveniji ampak tudi v zamejstvu in po univerzah v tujini.

Nadalje bi mogoče lahko raziskale in pregledale še učni načrt ter berila v času šolanja naših babic in dedkov in naredile primerjavo. Izvajanje starega učnega načrta bi lahko preverile v praksi z intervjujem kakšne upokojene učiteljice. Z anketo in kvizom bi lahko preverile znanje učencev katere druge šole in rezultate primerjale z našimi. Zanimivo bi bilo raziskati tudi Cankarjevo smrt, saj ta ni bila nikoli točno pojasnjena in še danes ne vemo točnega vzroka njegove smrti, ker si literarni zgodovinarji še zdaj niso enotni, kje in kako je umrl. Vemo pa, da nam je zapustil ogromno neprecenljivih literarnih del in da sodi v sam vrh slovenskih klasikov, zato poznavanje njega in njegovih del sodi že k splošni razgledanosti.

7. LITERATURA

Blažič, M., et al. (2016): *Svet iz besed 9*: berilo za 9. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett, 201

CANKAR.doc: za domišljjsko potovanje in domače branje (2004). Ljubljana: Rokus.

Cankarjevo leto. Pridobljeno s http://www.mk.gov.si/si/cankarjevo_leto/, dne 19. 1. 2019.

Cankarjevo vesolje. Pridobljeno s <http://cankar.dlib.si/>, dne 12.2.2019.

Črešnik V., et al. (2015): *SLOVENŠČINA 9*, i-učbenik za slovenščino v 9. razredu osnovne šole. Zavod RS za šolstvo, 2015.

Čuk S. (2018): *Ivan Cankar in njegove poti*. Ognjišče, letnik LIV (631), str. 50-57.

Cvetko V., et.al. (1990): *Srečno, domovina*: berilo za peti razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Cvetko V., Gerlanc B., Jalen M., Sivec D., Šavli A., Winkler V. (1990): *Dobro jutro, sonce*: berilo za tretji razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Cvetko V., Gerlanc B., Šavli A., Winkler V. (1990): *Zvonec kliče*: berilo za drugi razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Cvetko V., Tršar M., Berce-Golob H. (1990): *Drevo iz zemlje rase*: berilo za četrti razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Golob, B., Kordigel Aberšek M., Saksida I. (1992): *Babica, ti loviš!*: slovensko berilo za tretji razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Golob, B., Saksida I. (1993): *Na krilih besed*: slovensko berilo za četrti razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Golob, B., Saksida I., Velikonja C. (1991): *Hiša, hiška, hiškica*: slovensko berilo za drugi razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Honzak, M., et al. (2016): *Skrivno življenje besed*: berilo 9. za deveti razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Ivan Cankar. Pridobljeno s <https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/7822>, dne 10. 1. 2019.

Kocijan, G., Šimenc S. (1990): *Pozdravljeno, zeleno drevo*: slovensko berilo za peti razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Kocijan, G., Šimenc S., Tršar M. (1990): *O domovina, ti si kakor zdravje*: slovensko berilo za šesti razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Kocijan, G., Šimenc S., Tršar M. (1990): *V nove zarje*: slovensko berilo za osmi razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Kocijan, G., Šimenc S., Tršar M. (1990): *Vezi med ljudmi*: slovensko berilo za sedmi razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Mihelič, S. (1986): *Sedmo berilo za osnovne šole*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Mihelič, S., Berce, H., Tršar M. (1989): *Iz roda v rod*: berilo za šesti razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Mihelič, S., Pleško I. (1988): *Osmo berilo za osnovne šole*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Poznanovič Jezeršek, Mojca [et. al.] (2011): *Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Program življenja in dela osnovne šole (2. zvezek) (1984): jezikovno-umetnostno vzgojno izobraževalno področje (učni načrti). Ljubljana: Zavod SR Slovenije za šolstvo.

Režonja Z. (2004). *Cankarjevo življenje in delo*. Ljubljana: Karantanija.

Šolski album slovenskih književnikov, (2007). Ljubljana: Mladinska knjiga.

Veselko H., Sivec D., Lampič Z. (1990): *Prvo berilo*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Zadravec F. (2004). *Sto slovenskih pesnikov*. Ljubljana: Prešernova družba.

Završnik R., Gerlanc B., Ribičič J., Ciuha J., Šubic J. (1988): *Prvo berilo*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

8. PRILOGE

8.1 Priloga A: Anketa za učence

ANKETA IN KVIZ O IVANU CANKARJU ZA UČENCE

Pozdravljeni! Smo učenke 9. razreda OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava in v letošnjem šolskem letu pripravljamo raziskovalno nalogo na temo Ivana Cankarja. Ker nas zanima, kaj menijo in koliko o njem vedo učenci, smo pripravile spodnjo anonimno anketo in kratek kviz. Prosimo te, da ju rešiš in nam s tem pomagaš pri našem delu. Hvala.

Nina Grobelnik, Hana Krajnc, Špela Predan, 9. b

RAZRED (obkroži): **8.** **9.** SPOL (obkroži): **M** **Ž**

1) Ali si že pred letošnjo 100. obletnico smrti slišal/-a za Ivana Cankarja?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Ne spomnim se.

2) Kaj veš o njem? Napiši vse, česar se spomniš (spomni se tudi na letošnje delavnice in sobotno prireditev ob praznovanju kulturne dediščine).

3) Koliko njegovih črtic poznaš, si prebral/-a?

- a) nič
- b) 1
- c) 2-3
- d) Več kot 5

4) Meniš, da je Cankar pomemben za Slovence in slovensko kulturno dediščino?

- a) Da.
- b) Ne.

Pojasni svoj odgovor.

5) Ali si mnenja, da bi ga morali v šoli začeti hitreje (torej že pred 9. razredom) in bolj podrobno obravnavati?

- a) Da.
- b) Ne.

Zakaj? _____

8.2 Priloga B: Anketa za starše

ANKETA IN KVIZ O IVANU CANKARJU ZA STARŠE

Pozdravljeni! Smo učenke 9. razreda OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava in v letošnjem šolskem letu pripravljamo raziskovalno nalogo na temo Ivana Cankarja. Ker nas zanima, kaj menijo in koliko o njem vedo naši starši, smo pripravile spodnjo anonimno anketo in kratek kviz. Prosimo vas, da ju rešite in nam s tem pomagate pri našem delu. Hvala.

Nina Grobelnik, Hana Krajnc, Špela Predan, 9. b

SPOL (obkroži): **M** **Ž**

STAROST: **a)** 30–40 let **b)** 40–50 let **c)** 50–60 let **d)** Nad 60 let

- 1) Ali veste, kaj smo praznovali v letu 2018?**
 - a) 100. letnico Prešernove smrti.
 - b) 100. letnico Cankarjeve smrti.
 - c) 100. letnico Cankarjevega rojstva.
 - d) 100. letnico Vodnikove smrti.

- 2) Ali se spomnite, v katerem razredu ste prvič spoznali, obravnavali Ivana Cankarja?**
 - a) Že na razredni stopnji (1. – 5. razred).
 - b) Na predmetni stopnji (6. – 8. razred).
 - c) Se ne spomnim.

- 3) Ali se spomnite, približno koliko njegovih del ste spoznali v osnovni šoli?**
 - a) 1 – 2.
 - b) Več kot 3.
 - c) Več kot 5.
 - d) Se ne spomnim.

- 4) Menite, da je Cankar pomemben za Slovence in slovensko kulturno dediščino?**
 - a) Da.
 - b) Ne.

Pojasnite svoj odgovor.

- 5) Menite, da bi osnovnošolci morali Cankarja v šoli začeti hitreje (torej že pred 9. razredom) in bolj podrobno obravnavati??**
 - a) Ne.
 - b) Da.

Pojasnite svoj odgovor.

- 6) Menite, da se je spoštovanje do Ivana Cankarja in poznavanje njegovih del skozi leta zmanjšalo ali povečalo?**
 - a) Zmanjšalo.
 - b) Ostalo je enako.
 - c) Povečalo.
-

8.3 Priloga C: Kviz

Rešite ga prosim sami, brez kakršnekoli pomoči in drugih virov.

1) Kje se je Ivan Cankar rodil?

- a) V Vrbi na Gorenjskem.
- b) V Zgornji Šiški pri Ljubljani.
- c) Na Vrhniki v hiši Na klancu.

2) Kdaj je umrl?

- a) 8. februarja 1918
- b) 3. decembra 1918
- c) 11. decembra 1918

3) Kaj je bil po poklicu?

- a) Pisatelj, dramatik, pesnik in politik.
- b) Pesnik, pisatelj, duhovnik in učitelj.
- c) Pesnik in pravnik.

4) Kakšen je naslov njegove edine pesniški zbirke, ki je izšla leta 1899?

- a) Jambi.
- b) Erotika.
- c) Lesbos.
- d) Srčevac.

5) Zapišite vse naslove njegovih del, ki se jih spomnite:

6) O kom je največ pisal?

- a) O očetu.
- b) O sestri.
- c) O materi.
- d) O babici.

7) Kje danes stoji največji slovenski kulturni in kongresni center, imenovan Cankarjev dom?

- a) V Mariboru.
- b) V Kranju.
- c) V Ljubljani.

8) Obkrožite črko pred portretom Ivana Cankarja.

a)

b)

c)

d)

8.4 Priloga Č: Zbirnik Cankarjevih knjižnih del

IVAN CANKAR NA NAŠIH KNJIŽNIH POLICAH

Spoštovani učenci, spoštovani starši!

Smo učenke 9. razreda OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava in v letošnjem šolskem letu pripravljamo raziskovalno nalogo na temo Ivana Cankarja.

Pripravili bomo zbirnik (register) del Ivana Cankarja, ki bogatijo knjižne police naših domov, hkrati bomo iskali tudi najstarejšo izdajo.

1. V tabelo vnesite naslednje podatke:

Naslov dela Ivana Cankarja	Založba	Leto izdaje

2. Kako so dela Ivana Cankarja prišla na domačo knjižno polico? Obkrožite ustrezen odgovor.

- a) Knjige so last starih staršev.
- b) Knjige so last staršev.
- c) Knjige sem dobil-a kot darilo.
- d) Knjige smo kupili, ker sem jih potreboval-a za šolsko delo.
- e) Knjige smo kupili, ker rad-a berem Ivana Cankarja.
- f) Drugo (napišite): _____

Vljudno vas prosimo in se vam že vnaprej zahvaljujemo za pomoč pri zbiranju podatkov.

Nina Grobelnik, Hana Krajnc, Špela Predan, 9. b